การศึกษาเปรียบเทียบการเลือกคำศัพท์ของตำราภาษาจีนเบื้องต้นที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทย

泰国高校初级汉语教材词汇分析与比较

The Study of Vocabulary Analysis from the Thai Universities Elementary Chinese Textbooks

李毓贤[1]

บทคัดย่อ : งานวิจัยนี้คัดเลือกตำราภาษาจีนเบื้องต้นจากมหาวิทยาลัย 6 แห่งในประเทศไทยมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัย เพื่อสร้างคลังคำศัพท์ขึ้นจากตำราทั้ง 6 ชุดและวิเคราะห์เปรียบเทียบหาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคำศัพท์ของตำราแต่ละชุดโดยผ่านกระบวนการทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เขียนตำราภาษาจีนเบื้องต้นในประเทศไทยสำหรับใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง และเพื่อกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าด้านการศึกษาวิจัยตำราภาษาจีนในประเทศไทย

คำสำคัญ : การสอนภาษาจีนให้แก่คนต่างชาติ มหาวิทยาลัยไทย ตำราภาษาจีนเบื้องต้น คำศัพท์ วิเคราะห์เปรียบเทียบ

摘要： 本文选择六套泰国高校初级汉语教材作为研究对象，采取统计法，建立由六套教材的全部生词构成的数据库。再通过对比、分析，探讨出各套教材有关词汇选择的若干原则，以期对泰国境内高校初级汉语教材编写工作起一定的参考作用，推动泰国高校初级汉语教材编写研究的深入和泰国汉语教学的发展。

关键词： 对外汉语教学；泰国高校； 初级汉语教材；词汇；分析比较

[1] อาจารย์เกวลี เพชราทิพย์ สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
李毓贤，泰国农业大学人文学院外语系中文专业教师
Kewalee Petcharatip, Chinese Section, Dapartment of Foreign Languanges, Faculty of Humanities, Kasetsart University

Abstract: This article selects six different Elementary Chinese textbooks used at six universities in Thailand as a database for the study so as to form a set of Chinese vocabulary and run a comparative analysis through statistical processes to find the criteria in assigning vocabulary to each textbook. This is to provide references to authors of Chinese textbooks in Thailand and to encourage the development of Chinese textbooks research in Thailand.

Keywords: Teaching Chinese as a foreign language; Thai university; Elementary Chinese textbook; vocabulary; comparative analysis

一、引言

近十几年来，随着中国在国际上的影响力越来越大，各国学习汉语的人数逐年增长，在世界范围内兴起了“汉语热”的潮流。泰国学习汉语的人数也逐年增多，除了华裔外，很多非华裔的泰国人也加入到学习汉语的行列。汉语补习中心、补习学校如雨后春笋般建立起来，华文中、小学数量增加，许多高校也将汉语列入其课程，设置汉语专业或开设汉语选修课，对高质量、针对泰国学习者的实用汉语教材的需求量也越来越大。

泰国高校现用的初级汉语教材五花八门，尚缺乏统一性。有中国大陆编写的，香港、台湾、新加坡等地编写的、也有泰国高校自编的。就国外编写的汉语教材来说，使用最广、最受欢迎的三套教材，有北京语言大学的《汉语教程》、《新实用汉语课本》和《汉语会话 301 句》。[1] 这些教材虽然质量高、针对性强，但是都以来华学习汉语的留学生或英语母语的学习者为对象，所以泰国汉语教师在使用中国编写的初级汉语教材时难免遇到不顺手、不能充分理解等情况。因而，泰国境内许多高校，如朱拉隆功大学、法政大学、泰国华侨崇圣大学、蓝康恒大学、素可泰大学及宣苏楠塔师范大学都自行编写了初级汉语教材，以期避免上述问题。

词汇教学在汉语作为第二语言教学中占据一个非常重要的地位，是衡量教材编写质量的重要标准之一。在泰国高校学习汉语缺少语言环境，学生主要通过课堂学习而习得汉语，所以教材的词语表便成为他们学习汉语词汇的主要依据。但是，当前泰国高校初级汉语教材在词汇选编上还存在

[1] ［泰］朱拉隆功大亚洲研究所中国研究中心，2008 ，《泰国华文教育研究：高等教育》，第 59 页。

一些问题，如：虽然不能照搬《汉语水平词汇与汉字等级大纲》，泰国高校初级汉语教材在选词方面也应该用该大纲作参考，因为它所收录的词基本上都属于现代汉语的常用词。但大部分教材都没有在编写说明中指出是根据《汉语水平词汇与汉字等级大纲》来选词，在词汇选编方面尚缺乏系统的原则和标准。出现选用的词语难度较大、收录一些不太常用的词语等情况。

因此，本文选择六套泰国高校初级汉语教材作为研究对象。各套教材在编写的使用上的特点是：⑴ 都是从零基础开始，为学汉语的大学一年级汉语专业或选修班学生使用的教材。⑵ 除了供本校一年级汉语专业、选修班学生使用外，在泰国社会范围内也非常受欢迎，大部分教材已再版几次，是具有较高代表性的教材。因此，在编写原则和使用对象等方面大致相同，具有可比性。

我们采取统计法、比较法以及分析法进行研究。以各套教材每课词语表定为研究范围，先建立由六套教材的全部词汇构成的数据库（给每个词标注该词在《汉语水平词汇与汉字等级大纲》中的等级、词性、在六套教材中出现的册数和课数等属性）。再进行对比、分析，探讨出各套教材在词汇选编方面的共同点、不同点、得出可以借鉴的地方以及不足之处，以期对泰国境内高校初级汉语教材编写工作起一定的参考作用。

以下介绍各套教材的基本情况：

泰国高校自编的教材

⑴ 朱拉隆功大学：《基础汉语》（Prapin Manomaivibool 编著），朱拉隆功大学出版社，2006 年修订版， 以下简称《基础》。

⑵ 法政大学：《汉语基础》（Josephine Liu、 Malinee Dilokwanit 主编），法政大学出版社，1999 年修订出版，以下简称《汉语》。（该校现用的《汉语基础》为 2007 年修订的，但该版本未正式出版，学生或校外学习者可以在法政大学购买，本文采取的研究对象也是最新版的）

⑶ 蓝康恒大学：《中文课本》（Sawapak Woralakanakul 编著），蓝康恒大学出版社，2004 年修订出版，以下简称《中文》。

⑷ 素可泰大学：《初级汉语交际》（Prapin Manomaivibool 主编），素可泰大学出版社，2004 年，以下简称《初级》。

中泰合编的教材

(5) 华侨崇圣大学:《泰国人学汉语 I、II》(徐霄鹰、周小兵编著),北京大学出版社,2006 年,以下简称《泰国》。

(6) 宣苏南塔大学:《汉语短期教程》(简启贤、吉娜编著),Bookpoint 出版社,2003 年,以下简称《短期》。

二、词库的基本数据

(一) 六套教材调整后词数

总词数指各套教材每课的生词表与部分教材的专名词表中所列词的总和,分别为《初级》496 个、《短期》412 个、《汉语》711 个、《基础》1,214 个、《泰国》1,074 个及《中文》1,360 个。该数量未排除一些重复词语、专有名词以及同一词不同义项的词等。我们认为应该从总词汇量排除这些词语。我们的做法是:首先将一些重复词语从总词汇量中扣除,其次排出专有名词,最后再除去同一词不同义项的词,经过三次调整后,得出六套教材调整后的词库,数据显现如下:

〈表 1〉六套教材调整后词汇总量

教材	总词数	重复词数	专有名词数	同一词的不同义项词数	调整后词数
《初级》	496	37	40	3	416
《短期》	412	1	25	0	386
《汉语》	711	17	25	0	669
《基础》	1,214	24	40	5	1,145
《泰国》	1,074	194	70	7	803
《中文》	1,360	64	83	0	1,213
总计	5,267	337	283	15	4,632

重复词数:指各套教材所列出词性相同、课文中所表达的意义和用法完全一致的词的数量。换句话说是同一个词在不同课文的生词表中的再现,上列表中已将此类词排除。

专有名词数：指各套教材收录的专有名词的数量。《初级》、《汉语》、《泰国》在每课生词表将专名单列出来，其余三套教材都将专名列入了生词表中。《初级》收录的专名有“汉语、中文”两词重复；《泰国》所重复出现的专名共 8 个，即“陈、广东、华侨崇圣大学、马来西亚、泰国、泰语、宋干节、中国”；《中文》收录的专名中“林”一词重复出现，这些重复的专名已在“重复词数”项目扣除。

专有名词包括人名、地名、国名、语言名、建筑物名、节日名、单位名、产品名、菜名、朝代名、歌曲名、书报名、职位名等。在统计的过程中，发现六套教材中专有名词的共现有“泰国、英文/ 英语、曼谷、中文/汉语、中国”等词。但因选择这类词的自由性较大，专有名词的选入，更多地取决于教材内容的需要，更取决于教材编写者的主观意图，所以我们也将这类词排除出去。

同一词的不同义项词数：指词形、词性、及读音完全相同，但在重复出现时具有不同义项的词语。六套教材所收录的词语，这种情况并不多，我们在统计重复词语时发现同义词的不同义项共 15 个，分别在《初级》3 个，即“好、叫、看”:《基础》5 个，即“倒（dào）、挂、接、快、像”；《泰国》7 个，即“带、发、好、叫、开（药）、看、快、上”。由于这些词本质上是同一个词，而根据《大纲》对词语划分级别的规律，是依词性的区别为标准，所以我们将它们合并为一个词，将他们再现的不同义项从总词数中扣除。

调整后词数：指各套教材已排除重复词语、专有名词及同一词的不同义项词等词语的词汇总量，以及调整后词库的总数。

本文基于调整后词汇数据库，对六套泰国高校初级汉语教材的选词状况进行了分析。

（二） 调整后词的出现次数及其等级分布情况

我们将调整后词进一步分析词语的出现次数及其在《汉语水平词汇与汉字等级大纲》中的分布情况：6 次词语为六套泰国高校初级汉语教材都出现的词语；5 次词语为六套教材中只出现在五套教材的词语（5-6 次词语即本文所指的“共选词语”）；4 次词语为六套教材中只出现在四套教材的词语；3 次词语为六套教材中只出现在三套教材的词语；2 次词语为

六套教材中只出现在二套教材的词语；1 次词语为六套教材中只出现在一套教材的词语（即本文所指的“自选词语”），详细的情况如下：

〈表 2〉六套教材所选词语次数等级分布

等级 / 次数	甲	乙	丙	丁	纲外	总计
6 次	81	0	0	0	0	81
5 次	93	2	0	0	0	95
4 次	96	10	1	0	11	118
3 次	153	40	6	1	26	226
2 次	176	112	31	7	76	402
1 次	247	372	183	119	796	1,717
总计	846	536	221	127	909	2,639

1) 我们原则上按照《大纲》进行分别词语的等级，有一些词兼属两种词性，如“多”一词的语法功能既可以充当“形容词”，又能充任“副词”，所以有的教材以形容词用法出现，有的教材以副词用法出现，有的教材则以形容词、副词两种用法出现。对该词的处理《大纲》没有把他们归为“兼类”，而按照词性将该词分为两条词进行分级，即“多（形、甲）、多（副、甲）”。此外，有一些词如“信”，《大纲》将它不同的词性分别在不同的级别，即“信（名、甲）”和“信（动、乙）”。因此，我们在统计六套教材中作为生词出现的次数时，根据《大纲》对词语划分级别的规律，依词性的区别而定。关于“兼类词”，为了确保统一性，我们按照《大纲》的标准而定，哪些词《大纲》把它归为“兼类”，我们便将它们归入“兼类”这一项中。

2) 有的教材如《短期》将双音节词与拆分出单音节词并列，如“旅”、“游”、“旅游”，我们则将它们作为三个词来统计。

3) 关于搭配出现的词语组合，如“除了……以外”，如果在一套教材中出现的是“除了……以外，还……”，而另外的教材中出现的是不完全相同的结构，而意义上相近，即“除了……还”我们将它视为同一个结构；有的教材中出现了将搭配出现的词语组合分列为两词的情况，如“因为”、“所以”，而有的教材只有组合，没有单列词，即“因为……所以”，这样我们既按两个词单独算，也作一个结构算。因此，搭配结构可能重复计算了次数。不过，六套教材中出现的词语搭配结构比较少，而不同的教材选择的搭配结构大致上各不相同，出现次数大部分为一次，如《中文》

收录了“虽然……但是”,《基础》收录了“不但……连/都”等。

4) 儿化词与该词的非儿化形式作为同一个词处理，比如：“歌—哥儿”、“小孩—小孩儿”等。

5) 附加后缀“子”与非附加后缀形式。由于《大纲》的选词原则之一是包容性（节省性）原则，所以《大纲》分开为两个词处理，如“刀子（名、乙)”与“刀（名、甲)”，我们在统计次数时，也根据《大纲》将它们作为两词处理。此外,《大纲》收录的一些附加后缀“子”的词，如“村子、袋子、绳子、鞋子、鸭子”等，而六套教材出现的是该词的非附加后缀“子”形式，即“村、袋、绳、鞋、鸭”等，这样我们则将这些词作为同一个词处理。

（三） 词库中各次词的词类分布情况

〈表 3〉六套教材所选词语次数词类分布

次数 词类	6 次	5 次	4 次	3 次	2 次	1 次	总计
	数量	数量	数量	数量	数量	数量	
名词	18	28	40	108	194	825	1213
动词	13	20	20	21	46	258	378
形容词	2	9	12	20	30	105	178
副词	8	3	6	10	12	36	75
量词	2	5	2	12	9	28	58
连词	0	0	1	4	6	15	26
代词	7	9	10	3	4	19	52
助词	5	0	2	1	3	4	15
介词	0	1	0	2	1	4	8
数词	13	3	1	1	1	8	27
叹词	0	0	1	2	2	3	8
助动词	1	2	1	1	2	2	9
象声词	0	0	0	0	0	5	5
兼类	11	12	12	21	45	87	188
其他	1	3	10	20	47	318	399
总计	81	95	118	226	402	1,717	2,639

上表中的“兼类词”包括了同一教材中生词的兼类现象以及同一个词在不同教材中的兼类现象。如《大纲》标注为兼类（形、助）的“一样”，有些教材只出现形容词用法，有些教材则出现两种词性的用法。以确保统

一性，我们按照大纲的原则，将这类词作同一词处理，将它归入“兼类”词中。

三、六套泰国高校初级汉语教材词汇分析与比较

（一）六套泰国高校初级汉语教材共选词语及其分析

我们已知六套泰国高校初级汉语教材在选编的词汇总量上差距较大。词汇最少的教材为《短期》，仅有 412 个，最多的则为《中文》，高达 1360 个，二者相差 948 个词。此外，在词语等级选收上，各套教材之间也存在一定的差异。因此，在六套教材中共现的词语（6 次词语）的数量较少，仅有 81 个，占六套教材中 1-6 次词语总量（2639 个）的 3.07%。因此，本文将共选词语的范围定义为出现在 5、6 套教材中的词语（即 5 次词语与 6 次词语）两种。我们对共选词语、从下面几方面作了具体的分析：1) 共选词语所处的等级；2) 共选词语的使用频率；3) 共选词语的音节情况；4) 共选词语的语法及语义分类。

1）共选词语的等级分布情况

〈表 4〉共选词语的等级情况

	等级	数量	%
共选词语	甲	174	98.86
	乙	2	1.14
	总计	176	100.00

统计结果表示，六套教材共选词语数量共计 176 个。调整词库中六套教材的词汇总量为 4632 个，若取其平均数，每套教材为 772 个词，这样共选词语约占教材平均词汇量的 22.80%。共选词语主要集中在甲级词(98.86%)中和少量的乙级词(1.14%)，丙、丁或纲外词未在共选词语中出现。此外，有一些专名也出现在共选词语的范围内：六套教材都出现的专有名词，如：“泰国、英文/英语、曼谷、中文/汉语、中国”共 5 词；在五套教材出现的专有名词，如：“日本、法国、美国、英国”等 4 词，该类词已在“专有名词”项目扣除。共选专有名词反映了针对泰国学生的特点；

其中有国名、地名如：“泰国、曼谷”，以及与泰国友好的国家及其使用的语言如：“中国、日本、法国、美国、英国、英文/英语、中文/汉语”等。

2）共选词语在现代汉语中的使用频率

我们将六套教材共选词语 176 个，按照《现代汉语频率词典》进行标注使用频率。结果共选词语在现代汉语中的使用频率共计 35.86066。这表明共选词语基本上包括了汉语中使用频率极高的一些词，而且共选词语的总体使用频率也较高，可以完成汉语中大概 36% 的交际任务。当然，由于泰国高校初级汉语教材选词需要综合考虑多种因素，不太可能完全按使用频率的高低进行选词，但所选词常用度的高低仍是教材词汇选择优劣的一个重要参考依据。在汉语中使用频率最高的前 15 个词中，共选词语中只有“着”一词未出现；前 50 个词中有 35 个出现，占 70%。使用频率的前 100、200、300、400、500 个词中共选词语中出现的词数分别为 55、77、100、110、120，分别占 55%、38.5%、33.33%、27.5%、24%。其中，有“上课”一词《现代汉语频率词典》未收录。

3）共选词语的音节情况

〈表 5〉共选词语和 1-4 次词语的音节情况

音节 / 词次	单音节		双音节		三音节		三音节以上	
	数量	%	数量	%	数量	%	数量	%
共选词语	120	68.18	54	30.68	2	1.14	0	0.00
1-4 次词语	556	22.57	1,512	61.39	296	12.02	99	4.02
总计	676	25.62	1,566	59.34	298	11.29	99	3.75

从上表我们可以看出，六套教材中出现的所有词汇的平均音节数为 1.94，双音节词占所有词的 59.34%；单音节词占所有词的 25.62%。也就是说六套教材的词汇以双音节为主；六套教材中单音节词所占比重大约是双音节词的一半。根据《现代汉语词频词典》31159 个词的统计，表明现代

汉语词汇双音节词占优势。有学者认为：“汉语词汇在历史的发展中逐渐双音节化，过去的单音节词也多为双音节词所取代。”[1] 六套教材的词语选编在音节状况的表现上，也吻合《现代汉语频率词典》表明的总体特点，词汇以双音节为主。

但这种情况在共选词语中却相反，共选词语的单音节词占 68.18%；双音节则占 30.68%，是单音节的一半。共选词语的平均音节数为 1.33。共选词语的单音节词的比例明显高于六套教材所有词汇的整体情况。也就是说，六套教材编写者都重视单音节词的教学。“汉语词汇是以单音节语素为基础建构起来的，大量复合词（指双音节词和多音节词）都是由单音节语素依一定的构词规律结合而成的。”[2]

根据《现代汉语频率词典》的统计，使用度最高的前 9000 个词中，在使用频率上，单音节词占绝大多数：6285 个双音节词的使用频率平均为 60 次，2400 个单音节词则高达 350 次。而且越是常用词中，单音节词使用的频率越高。[3] 可见，在现代汉语中，虽然单音节词的比例比双音节词要少得多，但使用频率却高于双音节词。

鉴于汉语词汇是以单音节语素为基础建构起来的这一特点，单音节词应该是初级汉语教学的重点。在实际教学中也应该先教基本词汇中的单音节词。“单音节词都是一些单音节的自由语素，它们是语素中最活跃、构词能力最强的部分，是学习者学习、积累、扩大词汇的基础。”[4] 六套泰国初级汉语教材中也出现了共选词语中有很多单音节词的现象，证明了汉语词语构造的这一特点。

4）共选词语的语法及语义分类

我们对共选词语进行分类，主要从语法和语义两个角度入手。

4.1 ）语法角度进行分类

共选词语的词类分布跟六套教材总词汇的词类分布大致相同，共选词语的词类分布比较均匀，基本上各个词类都有。其中，名词、动词占优势。

[1] 甘瑞瑗 2006 《“国别化”对外汉语教学用词表制定的研究》，北京大学出版社，第 41 页。

[2] 王又民 1994《汉语常用词分析及词汇教学》，《世界汉语教学》，第 2 期。

[3] 参见钱玉莲 2006 《现代汉语词汇讲义》，北京大学出版社，第 37 页。

[4] 钱玉莲 2006 《现代汉语词汇讲义》，北京大学出版社，第 187 页。

〈表 6〉共选词语的词类分布情况

	词类	数量	%
共选词语	名词	46	26.14
	动词	33	18.75
	形容词	11	6.25
	副词	11	6.25
	量词	7	3.98
	连词	0	0.00
	代词	16	9.09
	助词	5	2.84
	介词	1	0.57
	数词	16	9.09
	叹词	0	0.00
	助动词	3	1.70
	象声词	0	0.00
	兼类	23	13.07
	其他	4	2.27
	总计	176	100

从上表可看出，共选词语的形容词比例比代词、数词还要低（六套教材所有的词语在词类分布上，形容词数量占据第三），说明泰国六套教材基本上都注重代词及数词的教学。共选词语中 16 个代词有：我、他、这、你、她、那、什么、自己、几、您、怎么、你们、哪、有的、多少、哪儿；共选词语中的 16 个基本数词是：一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、百、万、千、两、半、零等。兼类词在共选词语中的比重也较高，可是没有高于其他词次中的兼类词。“其他”类词的数量明显少于其他词次，仅占六套教材该类词出现总次数的 1 %。这说明各套教材选择的大于词的语汇项目是随意的，没有标准的。因此，共同选入的“其他”词汇项目很少。共选词语中没有出现连词、叹词和象声词三类词。

4.2)语义角度进行分类。

六套教材的共选词如果从它们在语言词汇所处的地位作用上来说，都可以把它们归属于现代汉语的基本词汇。根据共选词语所表达的语义内容，我们将共选词语分为以下 11 类：

一、表示自然界事物和现象的词：天 、鱼、人等；
二、表示生产和生活资料的词：茶、车、飞机、路、钱、桌子等；
三、表示亲属关系和社会称谓：爸爸、妈妈、姐姐、弟弟、先生、朋友等；

四、表示时空、处所的词：今天、上午、现在、月、东、商店等；
五、表示动作行为及心理活动的词：吃、喝、说、玩儿、喜欢、知道等；
六、表示性质状态的词：大、好、快、难、贵、便宜等；
七、表示数量的词：一、二、两、百、条、张等；
八、表示指称和代替的词：我、你、他、这、什么、自己等；
九、常用虚词：很、跟、都、吗、呢、了、就等；
十、教学词汇词语：学生、老师、学校、上课等；
十一、社会交际常用语：谢谢、对不起、再见等。

共选词语所反应的语义内容都是在汉语实际运用中必不可少的语义要素，它们所表达的是对于人们交际最不能缺少的概念，都是人们生活中最有密切关系的词语。它们所表达的人或事物都是学习者最常接触的，是汉语词汇的基础组成部分。

上面，我们经过对六套教材的共选词语在等级分布、使用频率、语音情况、语法与语义的分类等方面进行分析后，发现共选词语都是现代汉语中使用频率极高，同时又是在日常生活中最普通的常用词语。这些词是教材中的基础词汇，是泰国高校初级汉语教材词汇体系中的重要组成部分。从编写者的角度来看，这至少说明了六套教材的编写者都认为这些词是汉语中的重要词汇。

各套泰国高校初级汉语教材虽然都是在泰国使用，并非存在使用地区的差异，但在选词方面各套教材各不相同，因为没有统一的词汇标准，使得共选词语数量不多。在语言教学中，选词的标准主要有常用、构词能力强等两条，结合学生的特殊需要，先教一些最普通的常用词，再教次用词。最普通的常用词不论在哪个范围内都是常用的词，有着共同性。因此，我们认为六套教材仅出现 176 个共选词语略为少了些。而在对教材词汇进行统计整理的过程中，我们发现有很多在现代汉语中极常用的词没有被部分教材收录（本文未涉及到这些词在语法形式或者其他途径列入教材学习内容，是以每课生词表为主的）。

虽然编教人员在选词方面可以《现代汉语频率词典》为参考资料，但该文献的出版年份是 20 年前的，在当时使用频率极高的一些词，经过社会的发展，人们使用的语言又不断地变化，使得该词的使用频率或变高或变低，有所变化。考虑到词汇教学的时代性，下面我们以中国国家汉办制定的《国际汉语教学通用课程大纲》所附的《常用汉语 1500 高频词语表》[1] 使用

[1]引自“中国语言生活状况报告”课题组 2007 《中国语言生活状况报告 2006》，商务印书馆。

度最高的前 300 词语为主，列出一些未被部分泰国高校初级汉语教材收录的词语，以供教材编写及分析研究人员参考。

〈表 7〉六套教材中出现 2-4 次的高频词语

频度	词语	出现次数	频度	词语	出现次数	频度	词语	出现次数
16	着	2	124	打	4	199	所	3
20	上	3	130	可是	4	201	回来	4
25	地	2	132	工作	4	202	站（动）	3
28	得(动)	2	133	谁	4	202	站（名）	2
28	得(助)	3	134	见	3	207	完	3
30	我们	4	135	觉得	4	208	问题	3
31	又	3	137	时间	3	210	水	4
34	里（名、量）	2	139	写	3	212	忙	4
37	把	3	140	以后	3	213	画	3
41	多	4	141	拿	4	214	就是	2
47	他们	4	144	话	3	217	告诉	4
50	能	4	146	这些	3	221	儿子	3
55	走	4	147	比	3	227	正	2
58	中	3	148	笑	2	228	花	2
61	出	4	149	大家	4	230	后来	2
64	小	4	150	成	2	232	为什么	3
70	时候	3	151	开	4	237	门	2
71	最	4	152	出来	2	243	跑	2
75	只	2	154	并	2	244	这儿	4
75	只（是）	4	157	母亲	3	245	字	2
77	听	4	159	但是	2	248	日	4
78	为	2	160	如果	2	253	高	4
80	但	2	164	回（动）	4	254	只是	4
81	起来	2	164	回（量）	2	255	放	4
83	才	4	165	书	3	256	眼睛	3
86	像	2	173	一起	3	258	应该	2
87	让	2	176	新	4	259	不过	2
91	这样	2	177	学习	4	262	句	3
92	们	2	178	长(名、动)	2	263	刚	4
95	已经	4	179	所以	3	265	穿	4
96	事	3	180	学	3	268	怎么样	4
100	问	4	181	手	4	269	当然	4
105	可	2	182	非常	4	270	电话	3
106	种(量)	2	183	看见	4	272	每天	3

108	啊（助）	4	184	那么（代）	4	274	咱们	3
108	啊（叹）	2	184	那么（连）	3	280	早	4
109	孩子	4	185	使	2	282	往	3
111	因为	3	187	头	3	292	历史	3
116	更	2	192	同学	3	295	常常	3
119	生活	2	194	爱	3	297	少	4
121	父亲	3	196	这么	4	299	于	2
123	向	2	198	开始	4			

此外，《常用汉语 1500 高频词语表》使用度最高的前 300 词语中，有一些词语只有一套教材收录或六套教材未选入的词语，详情如下；

〈表 8〉六套教材中出现 1 次或未出现的高频词语

频度	词语	出现次数	频度	词语	出现次数	频度	词语	出现次数
26	一个	0	190	道	0	251	虽然	1
62	它	1	193	许多	1	260	讲	1
65	而	0	195	一些	1	261	发现	0
82	时	1	200	而且	1	264	心理	0
84	这个	0	204	将	0	266	连	1
90	却	1	206	于是	0	271	一天	0
98	便	0	209	第一	1	275	倒(dào)	1
103	被	0	216	语言	1	275	倒(dǎo)	1
106	种（动）	1	218	只有	0	276	么	0
117	与	0	220	已	0	278	怕	1
122	人们	0	223	家里	1	279	感到	1
125	后	1	225	不能	1	281	妻子	0
129	起	1	226	看到	0	283	不同	1
136	之	1	229	呀	0	285	有人	1
143	当（动）	1	233	有些	1	286	声	1
158	前	0	234	看看	0	288	人类	0
171	儿	0	235	为了	1	290	下来	0
175	世界	1	238	或	0	291	总	0
178	长（形）	1	240	以	0	296	如	1
188	这种	0	241	过去	1	298	一边	0
189	很多	1	242	死	1	300	忽然	1

（二）六套泰国高校初级汉语教材自选词语及其分析

六套教材中只出现在一套教材的词（即本文所指的自选词语或一次词语）共 1717 个，占六套教材中 1-6 次词语总量（2,639 个）的 65.06%。自选词语比例最大的教材为《中文》，占该教材总词汇量的 60.02%（728 个）；自选词语比例最少的教材为《汉语》，占该教材总词汇量的 20.48%（137 个）。其他教材自选词语的比重由多到少为：《基础》39.39%（451 个）、《短期》28.76%（111 个）、《泰国》24.41%（196 个）和《初级》22.6%（94 个）。

〈表 9〉自选词语的等级分布

教材 \ 等级		甲		乙		丙		丁		纲外		总计
		数量	%	数量	%	数量	%	数量	%	数量	%	
自选词语	《初级》	10	10.64	20	21.28	5	5.32	7	7.45	52	55.32	94
	《短期》	15	13.51	20	18.02	17	15.32	11	9.91	48	43.24	111
	《汉语》	10	7.30	20	14.60	13	9.49	6	4.38	88	64.23	137
	《基础》	84	18.63	101	22.39	44	9.76	18	3.99	204	45.23	451
	《泰国》	62	31.63	59	30.10	15	7.65	8	4.08	52	26.53	196
	《中文》	66	9.07	152	20.88	89	12.23	69	9.48	352	48.35	728
	总计	247	14.39	372	21.67	183	10.66	119	6.93	796	46.36	1,717

1） 自选词语的等级分布情况

六套教材在自选词语上，除了《泰国》外，其他教材都以纲外词为主，其余四级词相对而言很少。而且自选词语中的纲外词占调整词库中纲外词总量（909 个见〈表 2〉）的 87.57%。可见，六套教材的纲外词总量都集中在自选词语中。

除了《泰国》，其余五套教材的自选词语都以纲外词为主，纲内词比较少。从纲内词的分布来看，《初级》、《基础》的纲内词也集中在初级词语（即甲、乙级词）；《短期》纲内词比较均匀，分布在各等级词；《汉语》的纲内词集中在乙级词；《中文》纲内词集中在乙、丙级词。《泰国》纲内词甲、乙级词占优势，该教材收录的丙、丁级词也较少（丙级 7.65%，丁级 4.08%），而纲外词的比重为六套教材最少的（26.53%）。六套教材相对而言，《泰国》自选词语在选词上是最倾向于《大纲》的，该教材对纲外词数量的控制，做得比较成功。

尤其是在初级阶段，纲外词的比例过多，会影响到词汇教学的效率。初级阶段的词汇教学应该教那些最普通的常用词语。“词汇选择不当，教的都是不常用的词语，就会事倍功半。不常用的词因为学了没有使用的机会，也很难掌握。”[1]由于纲外词大多属于非常用词，学过之后很少有使用的机会，就会很容易忘记；相反，有些常用的词学生却没有学，在交际中则会产生困难。根据中国国家汉办的《汉语水平等级标准与语法等级大纲》，编写初等一级教材（一年级第一学期）规定编入甲级词不少于 85%，超纲词不多于 20%；编写初等二级教材（一年级第二学期）规定编入乙级词不少于 80%，超纲词不超过 20%。[2]由于在泰国学习汉语缺少了真实的交际环境，除了在课堂外，学生学完后没有机会使用汉语，而教材必须体现泰国语言交际的需要，贴近当地社会生活的现实，所以收录一些超纲词便有可能性，不过也应该控制在一定的数量之内。

2) 自选词语的语法类别

〈表 10〉 自选词语的词类分布

词类 \ 数量		数量	%
自选词语	名词	825	48.05
	动词	258	15.03
	形容词	105	6.12
	副词	36	2.10
	量词	28	1.63
	连词	15	0.87
	代词	19	1.11
	助词	4	0.23
	介词	4	0.23
	数词	8	0.47
	叹词	3	0.17
	助动词	2	0.12
	象声词	5	0.29
	兼类	87	5.07
	其他	318	18.52
	总计	1717	100.00

[1] 吕必松 2005 《华语教学讲习》，北京语言大学出版社，第 112 页。

[2] 参见刘英林 1996 《关于“汉语水平等级标准”的几个问题》，《汉语水平等级标准与语法等级大纲》， 高等教育出版社，第 10 页。

从上表的数据可见，自选词语在词类分布基本上与六套教材词汇总量一致，以名词、动词、形容词三类为大多数。“兼类”和“其他”的数量也较高，其余各类所占的比重都很少，尤其是象声词、助词、介词、叹词、助动词都很少，其中助动词为最少的。

所有词类中，只有名词、动词、象声词和“其他”类在自选词语中所占的比例高于该类词在总词库中所占的比例，表明该四类词集中在自选词语上。而全部的“象声词”都出现在一套教材，换句话说，总词库所有的“象声词”都属于自选词语；“其他”类词中有 79.90%为自选词语。“其他”类（大或小于词的语汇项目，尤其是短语和结构）基本上为自选词语，仍说明各套教材所取的选词标准不一，侧重的词汇项目（以语素、语汇为侧重点等）多数也不相同。

3）自选词语入选的各种因素

⑴ 中华文化教学的需要。根据第二语言教学的理论，第二语言教材应该承担文化传播和交流的功能。教授一种语言就是在教授这种语言所依托的文化；学习一种语言就是在解读这种语言所依托的文化。这是因为，一方面，语言和文化是密不可分的，语言系统本身就是一种文化，语言要素（特别是词汇）在相当程度上反映着民族的历史和文化，而课文内容只要是关于目的语的国家的，便往往涉及到该国家的历史、文化和当代国情；另一方面，第二语言教学本身也要求揭示语言中的蕴涵的文化因素，介绍目的语国家的历史、文化和现状。[1]

因此，泰国高校初级汉语教材选入了一些反映中华文化的课文。在这种类型题材的课文中必然出现了有关中国天气地理、饮食习惯等有关文化概念的词语，如：春[中 2:03][2]、秋[中 2:03]、寒[中 2:03]、雪[中 2:10]、下雪[基 2:03]、番茄鸡蛋汤[短 1:10]、粉丝肉末[短 1:10]、红烧鸡[短 1:10] 、糖醋排骨[短 1:10]、月饼[泰 2:08]、武术[泰 2:12]等。

⑵ 体现泰国语言交际的实际需要。作为第二语言教材，泰国高校初级汉语教材不仅要体现汉语本身的系统性和特殊性，还必须充分体现泰国语言交际的实际需要，贴近泰国社会生活的现实。因此，课文内容的文

[1] 参见李泉《对外汉语教学理论思考》，教育科学出版社，2005 年版，第 193 页。

[2] [中 2： 03] 的“中” 指教材名称，这里指《中文》；“2”指第 2 册，“03”指第 3 课。

化取向除了介绍中华文化外，还要尽量做到中华文化与泰国文化并重。各套教材都选入了一些有关泰国的天气、政治制度、宗教信仰、饮食文化等各方面的词语，如：热季[中 2:07] 、王家[中 1:06]、佛[短 1:07]、佛教[泰 1:12]、凉拌生木瓜 [基 1:11]、酸辣虾汤[基 1:11]、汤果条[基 1:11]、鸡饭[中 1:08]、粿条[中 1:08]、王宫[短 1:09]、莲雾[中 2:07]、山竺[中 2:07]、凤梨[基 2:05]、果王[中 2:07]、果后 [中 2:07] 、华人[中 2:08]、华裔[中 2:08]、高架电车[初 2:10]、公车[初 2:10]、泰丝 [基 2:01]、冷气车[中 2:01]、冷气机[中 1:09]等。其中，因泰国华人绝大多数来自广东汕头，使得泰国使用华语的实际情况大幅度受到潮州方言的影响，这一点我们将在后面继续讨论。

(3) 语音与语法教学的需要。有的教材，如《中文》，在汉语语音与语法教学上，编入了一些有关介绍汉语拼音和语法知识的词汇，如：上声[中 2:10]、去声[中 2:10]、阳平 [中 2:10]、音调[中 2:10]、语调[中 1:11]、名词[中 1:11]、动词[中 1:03]、数词[中 1:11]、合成词[中 1:11]、重叠词[中 1:11]、否定词[中 2:10]、句头[中 1:03]、句尾[中 1:03]、主语[中 1:11]、宾语[中 1:11]、夸张[中 2:03]、婉转[中 2:03]等。

(4) 各套教材编写者对小于词和大于词等语汇项目的处理方式不同。

(4.1) 小于词的语汇项目（即语素）。《短期》在生词表中所列出的词语大部分都将该词的构成部分分开列出，所以出现了生词表收录很多语素为词的情况，如：觉（觉得）[短 1:04]、旅（旅游）[短 1:08]、朋（朋友）[短 1:06]、喜（喜欢）[短 1:12]、怎（怎么）[短 1:09]、昨（昨天）[短 1:07]等。

(4.2) 大于词如短语、结构、固定用语以及句子等项目。

一、动宾短语，如：画画儿[汉 1:07]、想家[初 2:12]、打电话[基 2:10]、发脾气[基 2:05]、过马路[泰 2:13]、过日子[汉 2:19]、喝咖啡[中 2:10]、接电话[初 2:11]、开房子 [基 2:11]、开玩笑[泰 2:07]、买东西[泰 1:09]、上大学[泰 2:14]、生孩子[中 2:10]、用午餐[初 2:08]、出卖劳动[中 2:08]等。

二、偏正短语，如：（定中结构）盛产季节[中 2:07]、开放大学[中 2:09]、英明大帝[中 2:09]、留学生宿舍[初 2:11]等；（状中结构）不到[基 2:04]、很多[中 1:06]、很好[中 1:06]、别客气[基 1:03]、不舒服[汉 2:18]、刚出版[中 2:08]、一定要[汉 2:11]、这么多[初 2:08]、这么巧[初 2:09]、最出名[中 2:07]、不敢肯定[初 2:09]、相继去世[中 2:08]等。

三、动补短语，如：回去[基 1:10]、进去[基 2:03]、坐下[基 1:10]、住下[汉 2:15]、定下来[基 2:10]、放下来[汉 2:17]、拿出来[初 2:09]、想起来[泰 2:12]、摘下来[基 2:10]、坐下去[汉 2:11]、见到[初 1:05]、关上[汉 2:16]、学过[中 2:05]、张开[基 2:11]、找到[初 2:08]、找给[汉 2:17]、找着[基 2:05]、看不完[中 2:06]、麻烦一下[初 2:10]等。

四、量词短语（指数量短语和指量短语），如：一夜[汉 2:19]、下一站[初 2:10]、下个星期[初 2:08]、一道菜[中 1:08]、一客点心[中 1:08]、那个人[泰 1:06]、这个月[基 1:12]、几点[初 1:07]、几号车[中 2:01]、几口人[中 1:06]、第几层[中 1:07] 等。

五、助词短语，如：我的[基 2:02]、你的[基 2:02]、他们的[基 2:02]、什么的[基 3:02]、送信的[基 2:09]、多出来的[汉 2:16]、好的[中 1:08]、是的[中 1:10]、真的[泰 2:09]、差得远[泰 1:17]、靠得住[中 1:07]、好好儿地[基 2:02]、慢慢儿地[基 2:02]、 糟了[基 2:09]、好极了[中 1:08]、长大了[基 2:06]、背着[中 2:01]、等着[基 2:02]、顺着[泰 2:13]、站着[基 2:02] 等。

六、其他短语，如：（方位短语）铁柜里[中 2:06]；（介词短语）在我看来[基 2:03]；（主谓结构短语）那是[中 1:10]、这是[中 1:09]、天不早了[汉 2:18]；（重叠形式）人人[汉 1:04]、家家[中 1:06]、试一试[初 1:06]、想一想[基 1:05]、考虑考虑[初 1:06]、马马虎虎[泰 1:20]等。

七、两个词语搭配形成结构或句子，如：不但……连……都[基 2:12]、从……到[初 2:08]、从来没有……过[汉 2:20]、对……来说[泰 2:08]、跟……借[基 2:04]、或是……或是[基 2:12]、虽然……但是[中 1:11]、

太……了[泰 1:14]、挺……的[泰 2:14]、向……请教[初 2:08]、像……似的[基 2:06]、也……也[基 1:04]、以……为生[中 2:08]、因为……所以[中 1:11]等。

八、成语、习惯用语等固定用语及句子，如：繁子衍孙[中 2:08]、岂有此理[中 2:10]、一路平安[汉 2:10]、应有尽有[中 1:08]、有教无类[中 2:09]、至圣先师[中 2:09]、一天到晚[汉 2:12]、一模一样[基 2:02]、干吗[初 2:08]、好吗？[汉 1:03]、好不好？[汉 1:03]、可不是吗[基 2:02]、怎么回事[基 2:02]、不用谢[泰 1:08]、不怎么样[泰 2:14]、我就是[初 2:11]、听老师讲课[中 2:08]、什么东西都有[中 1:09]等。

综上，我们通过对六套教材自选词语在等级分布、语法分类与其入选的各种因素的分析，得出自选词语不但占六套教材中 1-6 次词语总量的绝大多数，即 65.06%，而其成员（除了《泰国》外）在等级与词类分布上，“纲外”及“其他”占优势。这表明自选词语也是体现教材难度的一个方面。若以各套教材自选词语的比重来评估教材的难度，六套泰国高校初级汉语教材相对而言难度最大为《中文》，接着是《基础》、《短期》、《泰国》、《初级》，而词汇难度最低的为《汉语》。此外，六套教材因中华文化教学、体现泰国语言交际的实际情况、语音与语法教学的需要以及各套教材编写者对小于词和大于词等语汇项目的处理方式不同等因素，使得词库中出现如此之多的自选词语。而自选词语的数量将影响到教材词汇总量，影响到基本交际需要的词汇的比例。因此，编教者应该结合学制、学时，将自选词语控制在一定的数量上。

四、结语

本文从六套泰国高校初级汉语教材的总词汇量将一些重复词语、专有名词、同一词不同义项等词语扣除，得出六套教材调整后的词库。在调整后词库分析了各次词的数量及等级分布后，再进一步分析六套教材共选词语（5、6 次词语）、自选词语（1 次词语）的内部情况，结果表明：六套教材共选词语在等级分布、使用频率、音节情况、语义和语法的分类上都属于汉语交际最普通的常用词语。在词类方面，共选词还表明了，在初级阶段除了重视名词、动词、形容词三大常用词类外，还侧重“代词”、“数词”的教学。

虽然六套教材没有使用地区的差异，但共选词语数量仍较少，仅 176

个，占六套教材平均词汇量的 22.80%（这不一定说所选的甲级词或初级词语少）。表明六套教材的教学内容各有侧重，在选词方面不统一，存在着较强的主观性与随意性。因此，出现很多自选词语的情况。而自选词语又包括了绝大多数的“纲外词”。考虑到教学内容的需要以及适应泰国学习者的心理特点与文化背景，编教者可以列入一些“纲外”或者“超纲”词，但必须进行“优化”。对所谓“优化”的解释，吕必松先生曾指出：“要编出一篇内容完整的课文，有时不得不出现一些不是最常用的词……解决上述矛盾的方法只能是在综合考虑利弊得失的前提下进行‘优化’，也就是在不能全面照顾的时候只能择其优而从之。在编写教材时，首先要选择好话题，在常用的话题中，选择最常用的语句，最常用的语句中所包含的词
一般也是最常用的。”[1]编教者应该结合学制、学时，将自选词语控制在一定的数量上，以免影响到教材常用词汇的数量。

[1] 吕必松《华语教学讲习》，北京语言大学出版社，2005 年版，第 113 页。（吕必松先生在该书后文对“优化”的方法举例子说：例如，我们写了一篇课文，从各方面看都非常理想，惟一的缺点就是有一两个词不太常用。要不要删去这一两个不太常用的词，就要综合考虑各方面的因素。如果删去这一两个词，或者改用别的词，对课文的价值虽然有一些影响，但是影响不太大，在这样的情况下，就可以考虑删去这一两个词或者改用别的词。……如果是另外一种情况，也就是如果删去这一两个词或者改用别的词就会使课文大为逊色，而这一两个不太常用的词学生学起来也不太困难，在这种情况下，保留这一两个不太常用的词可能利大于弊。如果这一两个词虽然不太常用，但是它们当中的语素构词能力很强，它们当中的汉字也容易写，就更应当保留原来的一两个词。如果改用别的词，改用的词虽然比较常用，但是它们当中的语素构词能力不强，汉子也不太常用，甚至还不太好写，就应该毫不犹豫地保留原来的一两个非常用词。）

参考文献

中文部分：

专著、工具书：

北京语言学院语言教学研究所。1986。《现代汉语频率词典》。北京：北京语言学院出版社。

方绪军。2008。《对外汉语词汇教与学》。北京：北京师范大学出版社。

符淮青。2004。《现代汉语词汇》。北京：北京大学出版社。

甘瑞瑗。2006。《“国别化”对外汉语教学用词表制定的研究》。北京：北京大学出版社。

国家汉语国际推广领导小组办公室。2008。《国际汉语教学通用课程大纲》。北京：外语教学与研究出版社。

国家汉语水平考试委员会办公室考试中心。2001。《汉语水平词汇与汉字等级大纲》。北京：经济科学出版社。

黄伯荣 、廖序东。2007。《现代汉语》。北京：高等教育出版社。

李泉。2005。《对外汉语教学理论思考》。北京：教育科学出版社。

吕必松。2005。《华语教学讲习》。北京：北京语言大学出版社。

钱玉莲。2006。《现代汉语词汇讲义》。北京：北京大学出版社。

孙德金。2006。《对外汉语词汇及词汇教学研究》。北京：商务印书馆。

中国社会科学院语言研究所词典编辑室。2005。《现代汉语词典》（第 5 版）。北京：商务印书馆。

论文：

李毓贤。2009。《泰国高校初级汉语教材词汇选编研究》。浙江大学硕士学位论文。（未刊稿）。

泰文部分：

ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551. **การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร **:** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(บทแปล)

การศึกษาเปรียบเทียบการเลือกคำศัพท์ของตำราภาษาจีน เบื้องต้นที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทย

เกวลี เพชราทิพย์[1]

บทนำ

ในช่วงเวลาสิบกว่าปีมานี้ ประเทศจีนเริ่มมีอิทธิพลบนเวทีโลกมากขึ้นเรื่อยๆ ปริมาณผู้เรียนภาษาจีนในประเทศต่างๆ จึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ ก่อให้เกิดกระแส “ภาษาจีนฮอต” ไปทั่วโลก เช่นเดียวกับประเทศไทย นอกจากคนไทยที่มีเชื้อสายจีนแล้ว คนไทยที่ไม่ได้มีเชื้อสายจีนก็ยังให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาจีนด้วยเช่นกัน ทั้งศูนย์กวดวิชา สถาบันกวดวิชา โรงเรียนประถมมัธยมจีนต่างเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยหลายแห่งก็เพิ่มวิชาภาษาจีนเข้าไปในหลักสูตร มีทั้งจัดการตั้งสาขาวิชาภาษาจีน หรือเปิดวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือก ทำให้ความต้องการตำราภาษาจีนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นชาวไทยเพิ่มขึ้นเป็นเท่าทวี

ปัจจุบันตำราภาษาจีนที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในประเทศไทยเลือกใช้มีความหลากหลาย ทำให้ขาดมาตรฐานที่เป็นหนึ่งเดียวกัน มีทั้งที่จัดทำขึ้นโดยจีนแผ่นดินใหญ่ ฮ่องกง ไต้หวัน สิงคโปร์ และที่มหาวิทยาลัยไทยจัดทำขึ้นใช้เอง ตำราภาษาจีนจากประเทศจีนที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดสามอันดับ ได้แก่ “Hanyu Jiaocheng”（《汉语教程》）“Xin Shiyong Hanyu Keben”（《新实用汉语课本》）และ“ Hanyu Huihua 301 Ju”[2]（《汉语会话 301 句》）ของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง ตำราภาษาจีนเหล่านี้แม้จะมีประสิทธิภาพสูง แต่ล้วนจัดทำขึ้นเพื่อใช้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาจีนในประเทศจีน หรือผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่งผู้สอนชาวไทยเมื่อใช้ตำราเหล่านี้ในการสอนแล้ว เกิดการ

---

[1] อาจารย์เกวลี เพชราทิพย์ สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[2] ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, **การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา** (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), น. 59.

ติดขัด ไม่อาจเข้าใจเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของตำราได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งจึงจัดทำตำราภาษาจีนขึ้นใช้เองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นต้น

การสอนคำศัพท์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในศาสตร์การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง และเป็นมาตรฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ชี้วัดคุณภาพของตำรา ผู้เรียนภาษาจีนในประเทศไทยขาดสภาพแวดล้อมทางภาษา จึงเรียนรู้และซึมซับภาษาจีนผ่านการเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก ดังนั้นรายการคำศัพท์ในแต่ละบทจึงกลายเป็นแหล่งอ้างอิงเดียวสำหรับการเรียนรู้ แต่การคัดเลือกคำศัพท์ในการเขียนตำราภาษาจีนของมหาวิทยาลัยไทยในขณะนี้ ยังคงมีปัญหาอยู่บางประการ เช่น การคัดเลือกคำศัพท์ไม่ควรยึด “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน (HSK)”[1] อย่างตายตัว ในขณะเดียวกันก็ควรยึดกรอบรายการดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคำศัพท์ที่นำมาใช้ แต่ตำราภาษาจีนที่เขียนขึ้นโดยมหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุไว้ในคำชี้แจงว่าอิงตามรายการคำศัพท์ดังกล่าว ตำราส่วนใหญ่ยังคงขาดมาตรฐานและหลักการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาคัดเลือกคำศัพท์ที่ยากเกินไป และคำศัพท์ที่ใช้ไม่บ่อย เป็นต้น

บทความนี้จึงเลือกตำราเรียนภาษาจีนระดับพื้นฐานที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทยจำนวน 6 ชุดเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัย ในตำราแต่ละชุดมีลักษณะเด่นดังนี้ (1) เป็นตำราที่แต่งขึ้นสำหรับผู้เรียนวิชาเอกภาษาจีนชั้นปีที่หนึ่งหรือผู้เรียนภาษาจีนเป็นวิชาเลือกในระดับมหาวิทยาลัยที่ไม่มีพื้นฐานมาก่อน (2) ตำราเหล่านี้ยังเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีการตีพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้ง สามารถจัดว่าเป็นตัวแทนตำราสอนภาษาจีนเบื้องต้นที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทยได้ จะเห็นได้ว่าทั้งหลักเกณฑ์ในการจัดทำตำราและกลุ่มเป้าหมายมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้

[1] 国家汉语水平考试委员会办公室考试中心 2001《汉语水平词汇与汉字等级大纲》，北京：经济科学出版社。

ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติ ศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ข้อมูลจากรายการคำศัพท์ในบทเรียนแต่ละบทจากตำราแต่ละชุด โดยเริ่มจากการสร้างคลังคำศัพท์ขึ้นจากตำราทั้ง 6 ชุด (ระบุระดับคำศัพท์และชนิดของคำตามที่ได้ระบุไว้ใน “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” พร้อมทั้งระบุเล่มและบทที่ปรากฏ) หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความเหมือนและความต่าง ศึกษาถึงข้อดีและข้อบกพร่องของตำราแต่ละชุด ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้จัดทำตำราภาษาจีนเบื้องต้นในประเทศไทยสำหรับใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง

ลักษณะทั่วไปของตำราแต่ละชุด

- ตำราที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยของไทย

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ “ภาษาจีนกลางขั้นพื้นฐาน” เล่ม1-2 《基础汉语》แต่งโดย รศ.ดร. ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2549, 2550 ต่อไปจะเรียกย่อว่า “Jichu”（《基础》）

2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แก่ “ภาษาจีนปีที่1” （《汉语基础》）เล่ม 1-2 แต่งโดย รศ.สุคนธ์ เอื้ออนันต์ รศ.ดร. มาลินี ดิลกวณิช และคณะ ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2550 ต่อไปจะเรียกย่อว่า “Hanyu”（《汉语》）

3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ “แบบเรียนภาษาจีน” （《中文课本》） เล่ม 1-2 แต่งโดย รศ.เสาวภาคย์ วรลัคนากุล จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเมื่อ พ.ศ. 2550-2551 ต่อไปจะเรียกย่อว่า “Zhongwen”（《中文》）

4. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ “ภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสาร”（《初级汉语交际》）เล่ม 1-2 แต่งโดยสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เมื่อพ.ศ. 2547-2548 ต่อไปจะเรียกย่อว่า “Chuji”（《初级》）

- ตำราที่มหาวิทยาลัยของจีนและไทยร่วมมือกันจัดทำ

5. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ “คนไทยเรียนภาษาจีน”（《泰国人学汉语》） เล่ม 1-2 แต่งโดย Xu Xiaoying และ Zhou Xiaobin จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยปักกิ่ง เมื่อพ.ศ.2549 ต่อไปจะเรียกย่อว่า “Taiguo” （《泰国》）

6. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “ภาษาจีนเรียนลัด”（《汉语短期教程》） แต่ง

โดย Qixian Jian และ จีรนันท์ แสงศรีจันทร์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์บุ๊คพอยท์ เมื่อพ.ศ.2546 ต่อไปจะเรียกย่อว่า "Duanqi" (《短期》)

ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติของคลังคำศัพท์

1) จำนวนคำศัพท์จากตำรา 6 ชุดหลังการคัดออก

จำนวนคำศัพท์ทั้งหมดมาจากรายการคำศัพท์แต่ละบทจากตำราทุกชุด รวมกับรายการคำวิสามานยนามจากตำราบางชุด แบ่งเป็น แบ่งเป็น "Chuji" 496 คำ "Duanqi" 412 คำ "Hanyu" 711 คำ "Jichu" 1,214 คำ "Taiguo" 1,074 คำ และ "Zhongwen" 1360 คำ จำนวนดังกล่าวยังไม่ได้คัดคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำ คำวิสามานยนาม และคำพ้องรูปออก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะคัดคำศัพท์เหล่านี้ออกจากคลังคำศัพท์รวมด้วย วิธีการคือ เริ่มคัดคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำออกก่อน จากนั้นคัดวิสามานยนามออก สุดท้ายค่อยคัดคำพ้องรูปออก (โดยเหลือไว้เพียงความหมายเดียว) เมื่อผ่านการคัดกรองคำศัพท์ทั้ง 3 ครั้งแล้วก็จะได้ "คลังคำศัพท์หลังคัดออก"จากตำราทั้ง 6 ชุด ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนคำศัพท์หลังคัดออกของตำราทั้ง 6 ชุด

ชื่อตำรา	จำนวนคำศัพท์ก่อนคัดออก	จำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำ	จำนวนคำวิสามานยนาม	จำนวนคำพ้องรูป	จำนวนคำศัพท์หลังคัดออก
"Chuji"	496	37	40	3	416
"Duanqi"	412	1	25	0	386
"Hanyu"	711	17	25	0	669
"Jichu"	1,214	24	40	5	1,145
"Taiguo"	1,074	194	70	7	803
"Zhongwen"	1,360	64	83	0	1,213
รวม	5,267	337	283	15	4,632

จำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำ คือ จำนวนคำศัพท์ที่มีชนิดของคำ ความหมาย และวิธีการใช้เหมือนกันจากตำราแต่ละชุด พูดอีกนัยหนึ่งคือคำๆเดียวกัน แต่ปรากฏขึ้นต่างบทเรียน ตารางด้านบนได้คัดคำประเภทนี้ออกแล้ว

จำนวนคำวิสามานยนาม ตำราสามชุดคือ "Chuji" " Hanyu" และ "Taiguo" ได้แยกรายการคำวิสามานยนามออกจากรายการคำศัพท์แต่ละบท ตำราสามชุดที่เหลือไม่ได้แยก คำวิสามานยนามที่ "Chuji" คัดเลือกมาใช้มี 汉语 และ 中文 สองคำที่ปรากฏซ้ำ "Taiguo" มีคำวิสามานยนามที่ปรากฏซ้ำ 8 คำได้แก่ "陈、广东、华侨崇圣大学、马来西亚、泰国、泰语、宋干节、中国" ส่วน "Zhongwen" มีคำวิสามานยนามที่ปรากฏซ้ำ 1 คำ คือ "林" คำวิสามานยนามที่ปรากฏซ้ำเหล่านี้ได้คัดออกแล้วในตารางคำที่ปรากฏซ้ำ

คำวิสามานยนามประกอบด้วยชื่อคน ชื่อสถานที่ ชื่อประเทศ ชื่อภาษา ชื่อสถาปัตยกรรม ชื่อเทศกาล ชื่อองค์กร ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่ออาหาร ชื่อราชวงศ์ ชื่อเพลง ชื่อหนังสือพิมพ์ ชื่อตำแหน่ง เป็นต้น จากการรวบรวมคำศัพท์ในตำราทั้ง 6 ชุด ผู้วิจัยพบว่าคำวิสามานยนามที่ปรากฏในตำราทุกชุดได้แก่ "泰国、英文/ 英语、曼谷、中文/ 汉语、中国" ด้วยเหตุผลที่ว่าการคัดเลือกคำประเภทนี้มีขอบเขตที่กว้างมาก และมีอิสระในการคัดเลือกสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นทางด้านเนื้อหาของบทเรียนและอัตวิสัยของผู้เขียนตำราเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดคำประเภทนี้ออกจากคลังคำศัพท์รวมด้วย

จำนวนคำพ้อง ในที่นี้คำพ้องหมายถึง คำที่มีรูปลักษณ์ ชนิดของคำ และเสียงอ่านเหมือนกัน แต่มีการปรากฏซ้ำในความหมายที่ต่างกันออกไป จากการรวบรวมคำศัพท์ในตำราทั้ง 6 ชุด ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีไม่มากนัก พบทั้งหมดจำนวน 15 คำ ได้แก่ พบใน "Chuji" 3 คำได้แก่ "好、叫、看" พบใน "Jichu" 5 คำ ได้แก่ "倒（dào）、挂、接、快、像" พบใน "Taiguo" 7 คำได้แก่ "带、发、好、叫、开（药）、看、快、上" เนื่องจากเดิมทีคำศัพท์เหล่านี้ถือเป็นคำเดียวกัน และตามเกณฑ์การจัดระดับคำของ "รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน" นั้นจะใช้ชนิดของคำเป็นเกณฑ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดให้คำเหล่านี้เป็นคำเดียวกัน และคัดคำพ้องที่ปรากฏในความหมายต่างๆ กันออกจากจำนวนคำศัพท์รวม

จำนวนคำศัพท์หลังคัดออก คือจำนวนคำศัพท์ที่ผ่านการคัดคำปรากฏซ้ำ คำวิสามานยนามและคำพ้องรูปออกแล้ว

งานวิจัยนี้ใช้คลังคำศัพท์หลังคัดออกเป็นข้อมูลในการวิจัย เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์การคัดเลือกคำศัพท์ของตำราเรียนภาษาจีนระดับพื้นฐานที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทย 6 ชุด

2) ความถี่ที่ปรากฏ และระดับของคำศัพท์ในคลังคำศัพท์หลังคัดออก

คำศัพท์หลังคัดออก ได้ถูกนำมาจัดเรียงความถี่ที่ปรากฏ และระดับที่กำหนดไว้ใน “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” อีกครั้งหนึ่ง คำศัพท์ที่ปรากฏ 6 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำราทั้ง 6 ชุด คำศัพท์ที่ปรากฏ 5 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำรา 5 ชุด (คำศัพท์ที่ปรากฏ 5-6 ครั้งกำหนดให้เป็น “คำศัพท์เลือกร่วม”) คำศัพท์ที่ปรากฏ 4 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำรา 4 ชุด คำศัพท์ที่ปรากฏ 3 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำรา 3 ชุด คำศัพท์ที่ปรากฏ 2 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำรา 2 ชุด และคำศัพท์ที่ปรากฏ 1 ครั้งหมายถึงคำศัพท์ที่ถูกคัดเลือกโดยตำราเพียง 1 ชุด (คำศัพท์ที่ปรากฏเพียงครั้งเดียวกำหนดให้เป็น “คำศัพท์เลือกเดี่ยว”) มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนครั้ง(ชุด)ที่ปรากฏ และระดับของคำศัพท์ของตำรา 6 ชุด

ระดับ / ความถี่	ก	ข	ค	ง	คำศัพท์นอกรายการ[1]	รวม
6 ครั้ง	81	0	0	0	0	81
5 ครั้ง	93	2	0	0	0	95
4 ครั้ง	96	10	1	0	11	118
3 ครั้ง	153	40	6	1	26	226
2 ครั้ง	176	112	31	7	76	402
1 ครั้ง	247	372	183	119	796	1,717
รวม	846	536	221	127	909	2,639

1) ผู้วิจัยจัดระดับคำศัพท์ตามเกณฑ์ใน“รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” มีคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่สามารถจัดให้อยู่ในชนิดของคำได้ 2 ชนิด เช่น คำว่า “多” สามารถทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็น “คำคุณศัพท์” ได้และยังสามารถเป็น “คำวิเศษณ์” ได้อีกด้วย ซึ่งในตำราบางชุดคำดังกล่าวที่ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ ตำราบางชุดทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ และตำราบางชุดก็ปรากฏทั้งสองหน้าที่ ซึ่ง “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” ไม่ได้จัดให้คำ

[1] **หมายเหตุ** ระดับที่กำหนดไว้ใน “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ “甲、乙、丙、丁” ในที่นี้แปลเป็นภาษาไทยเทียบได้กับ ก ข ค ง ตามลำดับ โดยเกณฑ์ของการจัดระดับนั้นยึดตามความถี่ในการใช้จากมากไปหาน้อย และความยากง่ายของคำศัพท์ จากง่ายไปหายาก (ผู้วิจัย)

ดังกล่าวเป็น “คำร่วมชนิด”(คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ 2 อย่างขึ้นไป) แต่จัดให้เป็นคำระดับเดียวกันซึ่งทำหน้าที่ต่างชนิดกันจำนวน 2 คำ เช่น “多（คุณศัพท์，ก）、多（วิเศษณ์，ก）” นอกจากนี้ยังมีคำอื่นเช่น “信”ซึ่งรายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีนจัดให้เป็นคำต่างชนิดและต่างระดับกัน กล่าวคือ“信（คำนาม，ก）”และ “信（คำกริยา，ข）” ดังนั้นขณะผู้วิจัยทำการสำรวจรวบรวมจำนวนครั้งที่ปรากฏของคำศัพท์จากตำราทั้ง 6 ชุด จึงได้ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับคำศัพท์และชนิดของคำที่กำหนดไว้ใน “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” และเพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่เป็นเอกภาพในการวิเคราะห์วิจัย ในกรณี “คำร่วมชนิด” ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ตาม “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” ด้วยเช่นกัน โดยคำศัพท์กลุ่มใดที่รายการคำศัพท์ดังกล่าวจัดให้เป็น“คำร่วมชนิด” ผู้วิจัยก็จะจัดคำเหล่านั้นเป็น“คำร่วมชนิด”ด้วย

2) ในรายการคำศัพท์ของตำราบางชุดเช่น “Duanqi” ได้แยกคำสองพยางค์ที่ประกอบขึ้นจากคำพยางค์เดี่ยว 2 คำออกเป็น 3 คำ เช่น “旅”、“游”、“旅游”ในกรณีดังกล่าวผู้วิจัยจึงแบ่งเป็น 3 คำตามที่ตำรากำหนดไว้

3) สำหรับในกรณีโครงสร้างบังคับ เช่น“除了……以外” ถ้ามีโครงสร้าง“除了……以外，还……” ปรากฏในตำราชุดหนึ่ง แต่ตำราอีกชุดหนึ่งปรากฏโครงสร้างดังกล่าวที่มีส่วนประกอบไม่เหมือนกันทั้งหมด แต่มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน เช่น“除了……还……”ผู้วิจัยจะจัดให้เป็นโครงสร้างเดียวกัน ในอีกกรณีหนึ่ง คือตำราบางชุดแยกโครงสร้าง “因为”และ“所以”ออกจากกัน แต่ตำราบางชุดจัดให้อยู่ในโครงสร้างเดียวกันเป็น “因为……所以……” กรณีนี้ผู้วิจัยจะแยกนับเป็น 2 คำ และนับเป็นโครงสร้าง 1 โครงสร้างด้วย ดังนั้นโครงสร้างบังคับจึงอาจมีการนับซ้ำได้ แต่ในบรรดาตำราทั้ง 6 ชุดมีจำนวนโครงสร้างบังคับค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่ตำราแต่ละชุดก็จะคัดเลือกโครงสร้างบังคับมาใช้แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มักปรากฏเพียงครั้งเดียว เช่น ในตำรา“Zhongwen” มีโครงสร้าง “虽然……但是” ในตำรา “Jichu” ปรากฏโครงสร้าง“不但……连/都”เป็นต้น

4) คำแผลงรูป“儿”และคำเดียวกันที่ไม่แผลงรูป จัดให้เป็นคำเดียวกัน เช่น“歌—哥儿”、“小孩—小孩儿”เป็นต้น

5) คำที่มีปัจจัยเติมท้าย “子” กับคำที่ไม่มีปัจจัยเติมท้าย คำลักษณะนี้ “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” จัดเป็น 2 คำ เช่น “刀子（คำนาม, ข）” และ “刀（คำนาม, ก）” ผู้วิจัยได้แบ่งคำศัพท์ลักษณะดังกล่าวเป็น 2 คำตามเกณฑ์ของรายการคำศัพท์ดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันยังมีคำที่มีปัจจัยเติมท้าย “子” อื่นๆที่ “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” ได้รวบรวมเอาไว้โดยที่ไม่ได้รวบรวมรูปแบบที่ไม่มีปัจจัยเติมท้ายไว้ด้วย เช่น “村子、袋子、绳子、鞋子、鸭子” เป็นต้น คำเหล่านี้ปรากฏในตาราทั้ง 6 ชุด แต่ไม่ปรากฏปัจจัยเติมท้าย “子” กล่าวคือมีคำ “村、袋、绳、鞋、鸭” เป็นต้น เนื่องจากเกณฑ์หนึ่งของการคัดเลือกคำของ “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” คือเกณฑ์ตัดทอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนับคำประเภทนี้เป็นคำเดียวกัน

3)ชนิดของคำแบ่งตามจำนวนครั้งที่ปรากฏ

ตารางที่ 3 ชนิดของคำแบ่งตามจำนวนจำนวนครั้งที่ปรากฏ

จำนวนครั้งที่ปรากฏ / ชนิดของคำ	6 ครั้ง	5 ครั้ง	4 ครั้ง	3 ครั้ง	2 ครั้ง	1 ครั้ง	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
คำนาม	18	28	40	108	194	825	1213
คำกริยา	13	20	20	21	46	258	378
คำคุณศัพท์	2	9	12	20	30	105	178
คำกริยาวิเศษณ์	8	3	6	10	12	36	75
ลักษณนาม	2	5	2	12	9	28	58
คำสันธาน	0	0	1	4	6	15	26
คำสรรพนาม	7	9	10	3	4	19	52
คำเสริม	5	0	2	1	3	4	15
คำบุพบท	0	1	0	2	1	4	8
คำบอกจำนวน	13	3	1	1	1	8	27
คำอุทาน	0	0	1	2	2	3	8
คำกริยานุเคราะห์	1	2	1	1	2	2	9
คำเลียนเสียง	0	0	0	0	0	5	5
คำร่วมชนิด	11	12	12	21	45	87	188
อื่นๆ	1	3	10	20	47	318	399
รวม	81	95	118	226	402	1717	2639

คำร่วมชนิดในตารางข้างต้นหมายความรวมถึงคำร่วมชนิด (คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ 2 อย่างขึ้นไป)ในตำราชุดเดียวกันและคำร่วมชนิดในตำราต่างชุดกัน เช่น “一样” ที่ “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” จัดให้เป็นคำร่วมชนิด (คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์) คำคำนี้ในตำราบางชุดทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ ในตำราบางชุดทำหน้าที่เป็นทั้งคำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์ ดังนั้นเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตาม “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” รวมคำประเภทนี้เป็นคำเดียว จัดไว้ในกลุ่ม “คำร่วมชนิด”

การวิเคราะห์เปรียบเทียบคำศัพท์จากตำราภาษาจีนเบื้องต้นของมหาวิทยาลัยไทย 6 ชุด

1) วิเคราะห์คำศัพท์เลือกร่วมของตำราภาษาจีนเบื้องต้นของมหาวิทยาลัยไทย 6 ชุด

จากการวิจัยข้อมูล พบว่าจำนวนคำศัพท์ที่คัดเลือกไว้ในตำราสอนภาษาจีนเบื้องต้นของมหาวิทยาลัยไทย 6 ชุดนี้ มีความแตกต่างกันทางปริมาณค่อนข้างมาก “Duanqi” มีคำศัพท์น้อยที่สุดคือมีเพียง 412 คำ ส่วนตำราที่มีคำศัพท์มากที่สุดคือ “Zhongwen” มีคำศัพท์ทั้งหมด 1360 คำ ซึ่งคำศัพท์ของตำราสองเล่มมีจำนวนแตกต่างกันถึง 948 คำ นอกจากนี้การเลือกคำศัพท์ระดับต่างๆ ของตำราแต่ละชุดก็แตกต่างกันไป ทำให้ตำราทั้ง 6 ชุดนี้มีคำศัพท์ที่เลือกใช้เหมือนกันค่อนข้างน้อย (คำที่ปรากฏ 6 ครั้ง) เพียง 81 คำ ซึ่งคิดเป็น 3.07% จากจำนวนคำศัพท์ 1-6 ครั้งทั้งหมด (2639 คำ) ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงกำหนดให้ขอบเขตของคำศัพท์เลือกร่วมไว้ที่คำศัพท์ที่ปรากฏในตำรา 5 และ 6 ชุด (คำศัพท์ที่ปรากฏ 5 ครั้ง และคำศัพท์ที่ปรากฏ 6 ครั้ง) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงรายละเอียดเกี่ยวกับคำศัพท์เลือกร่วมในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ระดับของคำศัพท์เลือกร่วม 2) ความถี่ในการใช้คำศัพท์เลือกร่วม 3) จำนวนพยางค์ของคำศัพท์เลือกร่วม 4) คุณสมบัติทางไวยากรณ์และความหมายของคำศัพท์เลือกร่วม

1.1) ระดับของคำศัพท์เลือกร่วม

ตารางที่ 4 ระดับของคำศัพท์เลือกร่วม

คำศัพท์เลือกร่วม	ระดับ	จำนวน	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์
	ก	174	98.86
	ข	2	1.14
	รวม	176	100.00

จากการจัดการข้อมูลทางสถิติ ตำราทั้ง 6 ชุดมีคำศัพท์เลือกร่วมทั้งหมดจำนวน 176 คำ คลังคำศัพท์หลังคัดออกมีคำศัพท์ทั้งหมดจำนวน 4,632 คำ คิดค่าเฉลี่ยแล้วตำราแต่ละชุดจะมีจำนวนคำศัพท์ 772 คำ ดังนั้นคำศัพท์เลือกร่วมจึงคิดเป็น 22.80% ของค่าเฉลี่ยจำนวนคำศัพท์ของตำราแต่ละชุด คำศัพท์เลือกร่วมเกือบทั้งหมดจัดอยู่ในระดับ ก (98.86%) ระดับ ข มีเป็นส่วนน้อย (1.14%) ระดับ ค และ ง ไม่ปรากฏ นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่เป็นคำวิสามานยนาม ได้แก่ “泰国、英文/英语、曼谷、中文/汉语、中国”จำนวน 5 คำปรากฏในตำราทุกชุด “日本、法国、美国、英国”รวม 4 คำ ปรากฏในตำรา 5 ชุด คำประเภทนี้ได้คัดออกแล้วดังตารางคลังคำศัพท์หลังคัดออก คำวิสามานยนามเลือกร่วมนี้ แสดงออกถึงลักษณะพิเศษของตำราที่จัดทำขึ้นเพื่อผู้เรียนชาวไทย ประกอบด้วยชื่อประเทศไทย ชื่อสถานที่ในประเทศไทย เช่น “泰国、曼谷”และประเทศที่มีสัมพันธไมตรีที่ดีต่อประเทศไทยกับภาษาที่ประเทศเหล่านั้นใช้ เช่น “中国、日本、法国、美国、英国、英文/英语、中文/汉语”เป็นต้น

1.2) ความถี่ที่ใช้ในภาษาจีนปัจจุบันของคำศัพท์เลือกร่วม

คำศัพท์เลือกร่วมทั้ง 176 คำจากตำรา 6 ชุด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความถี่ที่ใช้ในภาษาจีนปัจจุบันของ“พจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบัน”(《现代汉语频率词典》) ผลปรากฏว่าความถี่ในการใช้คำศัพท์เลือกร่วมครอบคลุมความถี่ในการใช้คำภาษาจีนปัจจุบันทั้งหมดถึง 35.86066 % แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์เลือกร่วมส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ที่มีความถี่ในการใช้สูง สามารถครอบคลุมการสื่อสารด้วยภาษาจีนถึงเกือบ 36% จริง

อยู่ว่าการเลือกเก็บคำศัพท์ของตำราควรพิจารณาจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ควรพิจารณาจากความถี่ในการใช้เพียงอย่างเดียว แต่ความถี่ในการใช้ของคำศัพท์ก็เป็นมาตรฐานหนึ่งในการประเมินคุณภาพของตำรา ทั้งนี้ในคำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้บ่อยที่สุด 15 คำแรก มีคำศัพท์เลือกร่วมเพียงคำเดียวคือ “着” ไม่ได้รวมอยู่ด้วย คำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้บ่อยที่สุด 50 คำแรก มีคำศัพท์เลือกร่วมรวมอยู่ 35 คำ คิดเป็น 70% คำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้บ่อยที่สุด 100, 200, 300, 400 และ 500 คำแรก มีคำศัพท์เลือกร่วมอยู่ 55, 77, 100, 110 และ 120 คำ คิดเป็น 55%, 38.5%, 33.33%, 27.5% และ 24% ตามลำดับ หนึ่งในนั้นมี “上课” เพียงคำเดียวที่ “พจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบัน” ไม่ได้รวบรวมไว้

1.3) จำนวนพยางค์ของคำศัพท์เลือกร่วม

ตารางที่ 5 จำนวนพยางค์ของคำศัพท์เลือกร่วมและคำศัพท์ที่ปรากฏ 1-4 ครั้ง

จำนวนพยางค์ / ความถี่	1 พยางค์		2 พยางค์		3 พยางค์		3 พยางค์ขึ้นไป	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
คำศัพท์เลือกร่วม	120	68.18	54	30.68	2	1.14	0	0.00
คำศัพท์ที่ปรากฏ 1-4 ครั้ง	556	22.57	1512	61.39	296	12.02	99	4.02
รวม	676	25.62	1566	59.34	298	11.29	99	3.75

จากตารางด้านบน ค่าเฉลี่ยจำนวนพยางค์ของคำศัพท์ทั้งหมดเท่ากับ 1.94 จำนวนคำศัพท์พยางค์คู่คิดเป็น 59.34% ของคำศัพท์ทั้งหมด จำนวนคำพยางค์เดี่ยวคิดเป็น 25.62% ของคำศัพท์ทั้งหมด กล่าวคือตำราทั้ง 6 ชุดเลือกใช้คำพยางค์คู่เป็นหลัก สัดส่วนของคำพยางค์เดี่ยวเทียบเท่ากับครึ่งหนึ่งของคำพยางค์คู่ ตามการเก็บสถิติคำจำนวน 31159 คำของพจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบัน พิสูจน์ให้เห็นว่าคำภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์คู่ ดังที่ Gan (2006) กล่าวว่า “คำภาษาจีนในประวัติศาสตร์ค่อยๆพัฒนาเป็นคำพยางค์คู่ คำพยางค์เดี่ยวจำนวนมากในอดีตถูกแทนที่ด้วยคำพยางค์คู่” การคัดเลือกคำศัพท์ของตำราทั้ง 6 ชุดนี้ ในด้านจำนวนพยางค์ของคำศัพท์ก็มีความสอดคล้องกับลักษณะพิเศษของภาษาจีนปัจจุบันที่แสดงไว้ในพจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบันนี้ คือยึดคำพยางค์คู่เป็นหลัก

แต่ในกรณีของคำศัพท์เลือกร่วมกลับตรงกันข้าม คำศัพท์เลือกร่วมมีคำพยางค์เดี่ยวคิดเป็น 68.18% สัดส่วนของคำพยางค์คู่เป็นครึ่งหนึ่งของคำพยางค์เดี่ยวคือ 30.68% จำนวนพยางค์เฉลี่ยของคำศัพท์เลือกร่วมเท่ากับ 1.33 พยางค์ อัตราส่วนของคำพยางค์เดี่ยวในคำศัพท์เลือกร่วมมากกว่าคำพยางค์เดี่ยวในคลังคำศัพท์หลังคัดออกอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหมายความว่าผู้เขียนตำราทั้งหกชุดล้วนให้ความสำคัญกับการสอนคำพยางค์เดี่ยว “คำศัพท์ภาษาจีนประกอบขึ้นด้วยหน่วยคำพยางค์เดี่ยวเป็นหลัก คำประสม (ในที่นี้หมายถึงคำพยางค์คู่และคำหลายพยางค์) จำนวนมาก ล้วนประกอบขึ้นโดยใช้กฎการสร้างคำที่นำหน่วยคำพยางค์เดี่ยวมาประสมกัน” (Wang, 1994)

ตามสถิติของพจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบัน ถึงแม้ว่าคำที่มีการใช้บ่อยที่สุด 9,000 คำแรกจะมีคำพยางค์คู่อยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าคำพยางค์เดี่ยว คือมีคำพยางค์คู่ 6,285 คำ คำพยางค์เดี่ยว 2,400 คำ แต่หากมองในด้านความถี่ในการใช้แล้ว คำพยางค์เดี่ยวจะมีความถี่ในการใช้สูงกว่าคือ มีค่าเฉลี่ยในการใช้ 350 ครั้ง ในขณะที่คำพยางค์คู่มีค่าเฉลี่ยในการใช้ 60 ครั้ง นอกจากนี้คำที่ใช้บ่อยเป็นอันดับต้นๆ จะเป็นคำพยางค์เดี่ยวเสียเป็นส่วนมาก เห็นได้ว่าแม้สัดส่วนของคำพยางค์เดี่ยวในภาษาจีนปัจจุบันจะน้อยกว่าคำพยางค์คู่มาก แต่ความถี่ในการใช้กลับสูงกว่าคำพยางค์คู่

จากลักษณะพิเศษของการสร้างคำภาษาจีนดังกล่าว(ประกอบขึ้นด้วยหน่วยคำพยางค์เดี่ยว) การสอนภาษาจีนเบื้องต้นจึงควรเน้นที่คำพยางค์เดี่ยว ในทางปฏิบัติก็ควรสอนคำศัพท์ที่เป็นคำพยางค์เดี่ยวก่อน “คำพยางค์เดี่ยวคือหน่วยคำอิสระพยางค์เดียว ซึ่งเป็นส่วนที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอด และมีความสามารถในการประกอบคำสูงที่สุดในบรรดาหน่วยคำทั้งหลาย เป็นพื้นฐานของผู้เรียนในการเรียน สั่งสม และเพิ่มพูนคำศัพท์ ” (Qian, 2006) คำศัพท์เลือกร่วมของตำราภาษาจีนทั้งหกชุดก็มีคำพยางค์เดี่ยวอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าคำพยางค์คู่ พิสูจน์ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของการสร้างคำภาษาจีนในข้อนี้

1.4) การแบ่งประเภทตามคุณสมบัติทางไวยากรณ์และความหมายของคำศัพท์เลือกร่วม

- การแบ่งประเภทตามคุณสมบัติทางไวยากรณ์

การกระจายตัวของคำชนิดต่างๆในคำศัพท์เลือกร่วมคล้ายกับการกระจายตัวของคำชนิดต่างๆในคลังคำศัพท์หลังคัดออก การกระจายตัวของคำชนิดต่างๆ ค่อนข้างทั่วถึง มีคำอยู่เกือบทุกชนิด ทั้งนี้คำนามและคำกริยาอยู่ในสัดส่วนที่สูงที่สุด

ตารางที่ 6 การกระจายตัวของคำชนิดต่างๆ ในคำศัพท์เลือกร่วม

	ชนิดของคำ	จำนวน	%
คำศัพท์เลือกร่วม	คำนาม	46	26.14
	คำกริยา	33	18.75
	คำคุณศัพท์	11	6.25
	คำกริยาวิเศษณ์	11	6.25
	คำลักษณนาม	7	3.98
	คำสันธาน	0	0.00
	คำสรรพนาม	16	9.09
	คำเสริม	5	2.84
	คำบุพบท	1	0.57
	คำบอกจำนวน	16	9.09
	คำอุทาน	0	0.00
	คำกริยานุเคราะห์	3	1.70
	คำเลียนเสียง	0	0.00
	คำร่วมชนิด	23	13.07
	อื่นๆ	4	2.27
	รวม	176	100

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของคำคุณศัพท์ในคำศัพท์เลือกร่วมต่ำกว่าคำสรรพนามและคำบอกจำนวน (จำนวนคำคุณศัพท์ในคลังคำศัพท์หลังคัดออกมากเป็นอันดับที่ 3) แสดงให้เห็นว่าตำราทั้งหกชุดล้วนเน้นหนักในเรื่องการสอนคำสรรพนามและคำบอกจำนวน คำศัพท์เลือกร่วมมีคำสรรพนามทั้งหมด 16 คำ ได้แก่ “我、他、这、你、她、那、什么、自己、几、您、怎么、你们、哪、有的、多少、哪儿” มีคำบอกจำนวนพื้นฐาน 16 คำได้แก่ “一、二、三、四、五、六、七、八、九、十、百、万、千、两、半、零” เป็นต้น คำศัพท์เลือกร่วมมีสัดส่วนของ

“ คำศัพท์ร่วมชนิด”ค่อนข้างสูง แต่ไม่ได้สูงไปกว่าสัดส่วนที่อยู่ในคำศัพท์ความถี่อื่น สัดส่วนของคำศัพท์ชนิด“อื่นๆ” ในคำศัพท์เลือกร่วมน้อยกว่าสัดส่วนของคำชนิดดังกล่าวในคำศัพท์ความถี่อื่นอย่างเห็นได้ชัด คิดเป็นเพียงแค่ 1% หากเทียบกับจำนวนของคำชนิดนี้ในคลังคำศัพท์หลังคัดออก จะเห็นได้ว่าตำราทั้งหกชุดเลือกเก็บกลุ่มคำหรือวลีโดยขาดมาตรฐานที่เป็นหนึ่งเดียว จึงทำให้มีกลุ่มคำหรือวลีในคำศัพท์เลือกร่วมน้อยมาก ทั้งนี้คำศัพท์เลือกร่วมไม่ปรากฏว่ามีคำสันธาน คำอุทาน และคำเลียนเสียงรวมอยู่ด้วย

- การแบ่งประเภทตามความหมาย

คำศัพท์เลือกร่วมของตำราทั้งหกชุดนั้น เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ในมุมมองของการใช้ภาษาแล้ว ล้วนสามารถจัดให้อยู่ในประเภทคำศัพท์พื้นฐานได้ หากแบ่งประเภทตามความหมายที่บ่งถึงแล้ว คำศัพท์เลือกร่วมสามารถแบ่งย่อยได้เป็น 11 ประเภท ดังนี้

1. คำที่บ่งถึงวัตถุและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ได้แก่ 天 、鱼、人 เป็นต้น

2. คำที่บ่งถึงวัตถุดิบในการผลิตหรือการดำรงชีพ ได้แก่ 茶、车、飞机、路、钱、桌子 เป็นต้น

3. คำที่บ่งถึงเครือญาติหรือการเรียกขานบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสังคม ได้แก่ 爸爸、妈妈、姐姐、弟弟、先生、朋友 เป็นต้น

4. คำที่บ่งถึงเวลา ทิศทาง และสถานที่ ได้แก่ 今天、上午、现在、月、东、商店 เป็นต้น

5. คำที่บ่งถึงการกระทำและอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ 吃、喝、说、玩儿、喜欢、知道 เป็นต้น

6. คำที่บ่งถึงคุณสมบัติหรือสภาวะ ได้แก่ 大、好、快、难、贵、便宜 เป็นต้น

7. คำที่บ่งถึงจำนวนหรือลักษณนาม ได้แก่ 一、二、两、百、条、张 เป็นต้น

8. คำที่บ่งถึงการชี้เฉพาะ และการเรียกแทน ได้แก่ 我、你、他、这、什么、自己 เป็นต้น

9. คำไม่แท้ที่ใช้บ่อย ได้แก่ 很、跟、都、吗、呢、了、就 เป็นต้น

10. คำที่ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ 学生、老师、学校、上课 เป็นต้น

11. คำที่ใช้บ่อยในการปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ 谢谢、对不起、再见 เป็นต้น

ความหมายที่คำศัพท์เลือกร่วมบ่งถึงนั้นล้วนเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ในการสื่อสารด้วยภาษาจีน เป็นคำที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างใกล้ชิดที่สุด บุคคล วัตถุ การกระทำ หรือความนึกคิดที่คำเหล่านี้บ่งถึงล้วนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้สัมผัสบ่อยที่สุด นับเป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญของคำภาษาจีน

หลังจากได้ทำการวิเคราะห์คำศัพท์เลือกร่วมในด้านการกระจายตัวของระดับคำความถี่ในการใช้คำ จำนวนพยางค์ของคำ การแบ่งประเภททางไวยากรณ์และความหมายของคำแล้ว พบว่าคำศัพท์เลือกร่วมล้วนเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้สูงมากในภาษาจีน ในขณะเดียวกันก็เป็นคำศัพท์ที่ใช้บ่อยที่สุดในชีวิตประจำวันด้วย คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์พื้นฐานของตำรา ถือเป็นส่วนประกอบหลักของระบบคำศัพท์ในตำราภาษาจีนเบื้องต้นของมหาวิทยาลัยไทย หากมองจากแง่มุมของผู้เขียนตำรา อย่างน้อยก็พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้เขียนล้วนมองว่าคำศัพท์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนภาษาจีน

ถึงแม้ว่าตำราภาษาจีนเบื้องต้นทั้งหกชุดจะใช้เพียงแค่ในประเทศไทย ไม่มีความแตกต่างทางด้านพื้นที่ที่ใช้ตำรา แต่การเลือกคำศัพท์ของตำราแต่ละชุดล้วนมีข้อแตกต่าง ทั้งนี้เพราะไม่มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคำศัพท์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้จำนวนของคำศัพท์เลือกร่วมมีน้อย ในการสอนภาษานั้น เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกคำศัพท์ที่ใช้สอนได้แก่ คำศัพท์นั้นมีการใช้บ่อย และ มีความสามารถในการสร้างคำสูงเป็นหลัก แล้วค่อยนำมาพิจารณาร่วมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน โดยสอนคำศัพท์ที่ใช้บ่อยที่สุดก่อน แล้วค่อยสอนคำศัพท์ที่ใช้บ่อยรองลงมา คำศัพท์ใช้บ่อยที่สุดไม่ว่าจะมองในขอบเขตใดก็ยังคงเป็นคำศัพท์ที่ใช้บ่อยอยู่ เนื่องจากมีลักษณะร่วม ดังนั้นจึงได้ข้อสรุปว่าการที่ตำราทั้งหกชุดมีคำศัพท์เลือกร่วมเพียง 176 คำนั้นถือว่าน้อยเกินไป และในกระบวนการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติก็พบว่าตำราบางชุดไม่ได้คัดเลือกคำภาษาจีนที่ใช้บ่อยมากบางคำมาใช้ (ขอบเขตของการวิจัยใช้รายการคำศัพท์แต่ละบทเป็นหลัก ไม่ได้รวมถึงบทเรียนไวยากรณ์ และ แบบฝึกหัด)

ในการคัดเลือกคำศัพท์ ผู้เขียนตำราสามารถใช้พจนานุกรมความถี่การใช้คำภาษาจีนปัจจุบันเป็นข้อมูลสำหรับอ้างอิงได้ แต่พจนานุกรมเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ในเมื่อสังคมมีการพัฒนาอยู่เสมอ และภาษาที่คนในสังคมใช้สื่อสารก็เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ความถี่ในการใช้คำที่ใช้บ่อยในขณะนั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นหรือต่ำลง เมื่อพิจารณาถึงความทันยุคทันสมัย จึงได้นำคำศัพท์เลือกร่วมไปเปรียบเทียบกับคำที่มีความถี่ในการใช้สูง

ที่สุด 300 คำจาก “ตารางคำความถี่ในการใช้สูงที่สุด 1,500 คำ”（《常用汉语 1500 高频词语表》）ซึ่งแนบมากับ “กรอบการสอนภาษาจีนในห้องเรียนสำหรับนานาชาติ”（《国际汉语教学通用课程大纲》ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะอนุกรรมการกำกับการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแห่งประเทศจีน รวบรวมเป็นรายการคำศัพท์ใช้บ่อยที่ตำราภาษาจีนของมหาวิทยาลัยไทยบางชุดไม่ได้รวบรวมไว้ เพื่อให้ผู้เขียนตำราและนักวิจัยได้ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงต่อไป

ตารางที่ 7 คำศัพท์ใช้บ่อยที่คัดเลือกโดยตำรา 2-4 ชุด

ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง (ชุดตำรา)ที่ปรากฏ	ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง(ชุดตำรา)ที่ปรากฏ	ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง(ชุดตำรา)ที่ปรากฏ
16	着	2	124	打	4	199	所	3
20	上	3	130	可是	4	201	回来	4
25	地	2	132	工作	4	202	站（动）	3
28	得(动)	2	133	谁	4	202	站（名）	2
28	得(助)	3	134	见	3	207	完	3
30	我们	4	135	觉得	4	208	问题	3
31	又	3	137	时间	3	210	水	4
34	里（名、量）	2	139	写	3	212	忙	4
37	把	3	140	以后	3	213	画	3
41	多	4	141	拿	4	214	就是	2
47	他们	4	144	话	3	217	告诉	4
50	能	4	146	这些	3	221	儿子	3
55	走	4	147	比	3	227	正	2
58	中	3	148	笑	2	228	花	2
61	出	4	149	大家	4	230	后来	2
64	小	4	150	成	2	232	为什么	3
70	时候	3	151	开	4	237	门	2
71	最	4	152	出来	2	243	跑	2
75	只	2	154	并	2	244	这儿	4
75	只（是）	4	157	母亲	3	245	字	2
77	听	4	159	但是	2	248	日	4
78	为	2	160	如果	2	253	高	4

80	但	2	164	回（动）	4	254	只是	4
81	起来	2	164	回（量）	2	255	放	4
83	才	4	165	书	3	256	眼睛	3
86	像	2	173	一起	3	258	应该	2
87	让	2	176	新	4	259	不过	2
91	这样	2	177	学习	4	262	句	3
92	们	2	178	长(名、动)	2	263	刚	4
95	已经	4	179	所以	3	265	穿	4
96	事	3	180	学	3	268	怎么样	4
100	问	4	181	手	4	269	当然	4
105	可	2	182	非常	4	270	电话	3
106	种(量)	2	183	看见	4	272	每天	3
108	啊（助）	4	184	那么(代）	4	274	咱们	3
108	啊（叹）	2	184	那么(连）	3	280	早	4
109	孩子	4	185	使	2	282	往	3
111	因为	3	187	头	3	292	历史	3
116	更	2	192	同学	3	295	常常	3
119	生活	2	194	爱	3	297	少	4
121	父亲	3	196	这么	4	299	于	2
123	向	2	198	开始	4			

นอกจากนี้คำที่มีความถี่ในการใช้สูงที่สุด 300 คำจาก “ตารางคำความถี่ในการใช้สูงที่สุด 1,500 คำ” นั้นมีคำบางคำถูกคัดเลือกโดยตำราเพียง 1 ชุด และบางคำก็ไม่ได้ถูกคัดเลือกไว้เลย มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 คำศัพท์ใช้บ่อยที่คัดเลือกโดยตำราเพียง 1 ชุด หรือไม่ได้ถูกคัดเลือก

ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง(ชุดตำรา)ที่ปรากฏ	ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง (ชุดตำรา)ที่ปรากฏ	ลำดับความถี่ (มากไปน้อย)	คำศัพท์	จำนวนครั้ง(ชุดตำรา)ที่ปรากฏ
26	一个	0	190	道	0	251	虽然	1
62	它	1	193	许多	1	260	讲	1
65	而	0	195	一些	1	261	发现	0
82	时	1	200	而且	1	264	心理	0
84	这个	0	204	将	0	266	连	1
90	却	1	206	于是	0	271	一天	0
98	便	0	209	第一	1	275	倒(dào)	1
103	被	0	216	语言	1	275	倒(dǎo)	1
106	种(动)	1	218	只有	0	276	么	0
117	与	0	220	已	0	278	怕	1
122	人们	0	223	家里	1	279	感到	1
125	后	1	225	不能	1	281	妻子	0
129	起	1	226	看到	0	283	不同	1
136	之	1	229	呀	0	285	有人	1
143	当(动)	1	233	有些	1	286	声	1
158	前	0	234	看看	0	288	人类	0
171	儿	0	235	为了	1	290	下来	0
175	世界	1	238	或	0	291	总	0
178	长(形)	1	240	以	0	296	如	1
188	这种	0	241	过去	1	298	一边	0
189	很多	1	242	死	1	300	忽然	1

1) วิเคราะห์คำศัพท์เลือกเดี่ยวจากตำราภาษาจีนเบื้องต้นที่จัดทำขึ้นโดยมหาวิทยาลัยไทย 6 ชุด

ตำราทั้ง 6 ชุดมีคำที่ปรากฏเฉพาะในตำราชุดเดียวรวม 1,717 คำ (หมายถึงคำศัพท์เลือกเดี่ยวที่งานวิจัยนี้บ่งถึงหรือคำที่ปรากฏ 1 ครั้ง) คิดเป็น 65.06% ของจำนวนคำที่ปรากฏ 1-6 ครั้งทั้งหมด (2639 คำ) ตำราที่มีจำนวนคำศัพท์เลือกเดี่ยวมากที่สุดคือ “Zhongwen” คิดเป็น 60.02% (728 คำ) ของจำนวนคำศัพท์ทั้งหมดในตำราชุดนี้ สำหรับตำราที่มีจำนวนคำศัพท์เลือกเดี่ยวน้อยที่สุดคือ “Hanyu” คิดเป็น 20.48% (137 คำ) ของ

จำนวนคำศัพท์ในตำรา สำหรับตำราชุดอื่นๆมีจำนวนคำศัพท์เลือกเดี่ยวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ "Jichu" 39.39% (451 คำ) "Duanqi" 28.76% (111 คำ) "Taiguo" 24.41% (196 คำ)และ "Chuji" 22.6% (94 คำ)

ตารางที่ 9 ระดับของคำศัพท์เลือกเดี่ยว

ชื่อตำรา \ ระดับ		ก		ข		ค		ง		คำศัพท์นอกตาราง		รวม
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน
คำศัพท์เลือกเดี่ยว	"Chuji"	10	10.64	20	21.28	5	5.32	7	7.45	52	55.32	94
	"Duanqi"	15	13.51	20	18.02	17	15.32	11	9.91	48	43.24	111
	"Hanyu"	10	7.30	20	14.60	13	9.49	6	4.38	88	64.23	137
	"Jichu"	84	18.63	101	22.39	44	9.76	18	3.99	204	45.23	451
	"Taiguo"	62	31.63	59	30.10	15	7.65	8	4.08	52	26.53	196
	"Zhongwen"	66	9.07	152	20.88	89	12.23	69	9.48	352	48.35	728
	รวม	247	14.39	372	21.67	183	10.66	119	6.93	796	46.36	1717

2.1) การจัดระดับของคำศัพท์เลือกเดี่ยว

คำศัพท์เลือกเดี่ยวในตำรา 6 ชุดนี้ นอกจาก "Taiguo" แล้วตำราชุดอื่นล้วนมีสัดส่วนของคำศัพท์นอกตารางอยู่ในปริมาณมาก คำศัพท์ในตาราง (ระดับก ข ค ง) มีเป็นส่วนน้อย และคำศัพท์นอกตารางที่เป็นคำศัพท์เลือกเดี่ยวคิดเป็น 87.27% ของคำศัพท์นอกตารางทั้งหมดในคลังคำศัพท์หลังคัดออก (909 คำ ดูตาราง 2) จะเห็นได้ว่าคำศัพท์นอกตารางของตำราทั้ง 6 ชุดล้วนเกาะกลุ่มอยู่ในคำศัพท์เลือกเดี่ยวทั้งสิ้น

นอกจาก "Taiguo" แล้ว คำศัพท์เลือกเดี่ยวในตำราอีก 5 ชุดส่วนใหญ่มักเป็นคำนอกตาราง คำศัพท์ในตารางมีค่อนข้างน้อย จากการจัดแบ่งระดับของคำในตาราง คำในตารางของตำราชุด "Chuji"และ"Jichu" มักเป็นคำศัพท์ระดับพื้นฐาน (ระดับ ก และ ข) ส่วนตำรา "Duanqi" คำศัพท์ในตารางมีปริมาณไล่เลี่ยกันในทุกๆ ระดับ ตำราชุด "Hanyu" คำศัพท์ในตารางจะเป็นคำระดับ ข เสียส่วนใหญ่ ตำรา "Zhongwen" คำศัพท์ในตารางจะเกาะกลุ่มอยู่ที่คำศัพท์ระดับ ข และ ค ตำราชุด "Taiguo" คำศัพท์ในตารางจะเป็นคำระดับ ก และ ข เป็นส่วนมาก ตำราชุดนี้คัดเลือกคำศัพท์ระดับ ค และ ง เป็นจำนวนน้อยมาก) ระดับ ค มี 7.65%

ระดับ ง มี 4.08% ส่วนคำนอกตาราง มีน้อยที่สุดในบรรดาตำราทั้ง 6 ชุด 23.56% เมื่อเปรียบเทียบตำรา 6ชุดนี้ การคัดเลือกคำศัพท์เลือกเดี่ยวของ “Taiguo” จะอิงตาม “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” มากที่สุด นอกจากนี้ตำราชุดดังกล่าวยังควบคุมจำนวนคำศัพท์นอกตารางได้ดีมากอีกด้วย

โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นเรียน ถ้ามีคำศัพท์นอกตารางมากเกินไป จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนคำศัพท์ การสอนคำศัพท์ในระยะเริ่มต้น ควรจะสอนคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้บ่อยที่สุด ศาสตราจารย์ Lü (2005) กล่าวว่า “การเลือกคำศัพท์ที่ไม่เหมาะสม สอนแต่คำที่ใช้ไม่บ่อย ก็เท่ากับได้ไม่คุ้มเสีย คำศัพท์ที่ใช้ไม่บ่อย เรียนไปก็ไม่มีโอกาสได้ใช้ แล้วยังรับมือยากอีกด้วย” (2005) เนื่องจากคำนอกตารางถูกจัดอยู่ในกลุ่มคำที่ใช้ไม่บ่อย เมื่อเรียนไปแล้วมีโอกาสใช้ก็น้อย ทำให้ลืมได้ง่าย ในทางตรงกันข้าม ผู้เรียนกลับไม่ได้เรียนคำที่ใช้บ่อย ย่อมจะต้องทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร ตาม “รายการคำศัพท์และตัวอักษรจีนสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาจีน” ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะอนุกรรมการกำกับการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแห่งประเทศจีน (Hanban) การจัดทำตำราเล่ม 1 ระดับต้น (ภาคเรียนที่ 1 ปีที่ 1) กำหนดให้คัดเลือกคำศัพท์ระดับ ก ไม่น้อยกว่า 85% คำที่อยู่นอกตารางมีได้ไม่เกิน 20% การจัดทำตำราเล่ม 2 ระดับต้น (ภาคเรียนที่ 2 ปีที่ 1) กำหนดให้คัดเลือกคำศัพท์ระดับ ข ไม่น้อยกว่า 80% คำนอกตารางมีได้ไม่เกิน 20% เนื่องจากการเรียนภาษาจีนในประเทศไทยนั้น ขาดสภาพแวดล้อมทางภาษา นอกจากการเรียนในห้องเรียนแล้ว ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาจีนในสถานการณ์อื่นอีก ดังนั้นตำราเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสะท้อนภาษาที่สามารถสื่อสารได้จริงในประเทศไทย และใกล้ชิดกับการใช้ชีวิตของคนในสังคมไทย ดังนั้นการคัดเลือกคำนอกตารางมาใช้ก็สามารถทำได้ หากแต่ต้องควบคุมในปริมาณที่จำกัด

2.2) การแบ่งประเภทตามคุณสมบัติทางไวยากรณ์ของคำศัพท์เลือกเดี่ยว

ตารางที่ 10 การกระจายตัวของคำชนิดต่างๆ ในคำศัพท์เลือกเดี่ยว

	ชนิดของคำ	จำนวน	%
คำศัพท์เลือกเดี่ยว	คำนาม	825	48.05
	คำกริยา	258	15.03
	คำคุณศัพท์	105	6.12
	คำกริยาวิเศษณ์	36	2.10
	คำลักษณนาม	28	1.63
	คำสันธาน	15	0.87
	คำสรรพนาม	19	1.11
	คำเสริม	4	0.23
	คำบุพบท	4	0.23
	คำบอกจำนวน	8	0.47
	คำอุทาน	3	0.17
	คำกริยานุเคราะห์	2	0.12
	คำเลียนเสียง	5	0.29
	คำร่วมชนิด	87	5.07
	อื่นๆ	318	18.52
	รวม	1717	100.00

จากตารางด้านบน หากมองในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่าการกระจายตัวของคำชนิดต่างๆในคำศัพท์เลือกเดี่ยวเหมือนกับการกระจายตัวของคำชนิดต่างๆในคลังคำศัพท์หลังคัดออก คือประกอบด้วยคำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์เป็นส่วนใหญ่ จำนวน “คำร่วมชนิด” และคำศัพท์ “อื่นๆ” ก็มีค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน ที่เหลือเป็นส่วนน้อยเช่น คำเลียนเสียง คำเสริม คำบุพบท คำอุทาน คำกริยานุเคราะห์ ทั้งนี้คำกริยานุเคราะห์มีอยู่เป็นจำนวนน้อยที่สุด

ในบรรดาคำแต่ละชนิดของคำศัพท์เลือกเดี่ยว มีเพียงสัดส่วนของคำนาม คำกริยา คำเลียนเสียง และ “อื่นๆ” เท่านั้นที่มีมากกว่าสัดส่วนของคำชนิดดังกล่าวในคลังคำศัพท์หลังคัดออก แสดงให้เห็นว่าคำทั้ง 4 ชนิดเกาะกลุ่มอยู่ในคำศัพท์เลือกเดี่ยว ไม่มีตำราชุดใดคัดเลือกคำเลียนเสียงคำเดียวกัน นั่นหมายความว่าคำเลียนเสียงทั้งหมดรวมอยู่ในคำศัพท์เลือกเดี่ยวประเภท “อื่นๆ” (หน่วยที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่กว่าคำ เช่น หน่วยคำ วลี หรือโครงสร้างต่างๆ) ของคลังคำศัพท์หลังคัดออกมีมากถึง 79.90% ที่นับเป็นคำศัพท์เลือกเดี่ยว กล่าวอีก

นัยหนึ่งคือมาตรฐานของตำราแต่ละชุดไม่เหมือนกัน จึงให้คำจำกัดความ “คำศัพท์” และให้ความสำคัญกับหน่วยคำ คำศัพท์แตกต่างกัน

2.3) ปัจจัยในการคัดเลือกคำศัพท์เลือกเดี่ยว

(1) ความจำเป็นในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน จากทฤษฎีการสอนภาษาที่สอง ตำราที่ใช้ควรมีหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสอนภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่งก็คือการสอนวัฒนธรรมที่แฝงมาในภาษานั้น ศาสตราจารย์ Quan Li กล่าวว่า “การสอนภาษาต่างประเทศคือการคลี่คลายวัฒนธรรมที่แฝงมากับภาษานั้นๆ ประเด็นที่หนึ่งภาษาและวัฒนธรรมมีความใกล้ชิดไม่อาจแยกขาดจากกันได้ ระบบภาษาถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง องค์ประกอบสำคัญของภาษา (โดยเฉพาะคำ) สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ประเด็นที่สองการสอนภาษาต่างประเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่แฝงมาในรูปภาษาอยู่แล้ว เพื่อแนะนำประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศเจ้าของภาษา” (Li: 2005) ดังนั้นตำราภาษาจีนระดับพื้นฐานของมหาวิทยาลัยไทยจึงได้คัดเลือกบทเรียนที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมจีนเข้ามาในการสอนด้วย และในบทเรียนที่มีเนื้อหาลักษณะนี้จะต้องมีคำศัพท์ที่เกี่ยวกับความรู้ทางวัฒนธรรมจีนต่างๆอยู่อย่างแน่นอน เช่น ภมิอากาศ ภูมิประเทศ อาหารการกิน อาทิ “春[Zhong2 ： 03][1]、秋[Zhong2 ： 03]、寒[Zhong2 ： 03]、雪[Zhong2 ： 10]、下雪[Ji2 ： 03]、番茄鸡蛋汤[Duan1 ： 10]、粉丝肉末[Duan1 ： 10]、红烧鸡[Duan1 ： 10] 、糖醋排骨[Duan1 ： 10]、月饼[Tai2 ： 08]、武术[Tai2 ： 12] ”เป็นต้น

(2) ความจำเป็นในการสะท้อนการใช้ภาษาที่สามารถสื่อสารได้จริงในประเทศ ในฐานะตำราสอนภาษาที่สอง ตำราภาษาจีนเบื้องต้นไม่เพียงต้องสะท้อนให้เห็นถึงระบบและลักษณะพิเศษของภาษาจีนเท่านั้น ยังต้องสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการสื่อสารได้จริงในสังคมไทย มีความใกล้ชิดกับสภาพความเป็นจริงของการใช้ชีวิตในสังคมไทยอีกด้วย ดังนั้นเนื้อหาทางวัฒนธรรมของตำรานอกจากจะแนะนำวัฒนธรรมจีนแล้ว ยังต้องพยายามให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทยและจีนเท่าเท่ากัน ตำราแต่ละชุดล้วนคัดเลือกคำศัพท์ที่มีความ

[1] [Zhong2 ： 03] “Zhong” หมายถึง “Zhongwen” “2” หมายถึงเล่ม 2 “03” หมายถึง บทที่ 3

เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ เช่น ภูมิอากาศ ระบบการปกครอง ศาสนาความเชื่อ วัฒนธรรมการกิน เป็นต้น เช่น “热季[Zhong2 ： 07] 、王家[Zhong1 ： 06]、佛[Duan1 ： 07]、佛教[Tai1 ： 12]、凉拌生木瓜 [Ji1 ： 11]、酸辣虾汤[Ji1 ： 11]、汤果条[Ji1 ：11]、鸡饭[Zhong1 ：08]、粿条[Zhong1 ：08]、王宫[Duan1 ： 09]、莲雾[Zhong2 ：07]、山竺[Zhong2 ：07]、凤梨[Ji2 ：05]、果王[Zhong2 ： 07]、果后 [Zhong2 ：07] 、华人[Zhong2 ：08]、华裔[Zhong2 ：08]、高架电车[Chu2 ： 10]、公车[Chu 2 ： 10]、泰丝 [Ji2 ： 01]、冷气车[Zhong2 ： 01]、冷气机[Zhong1 ： 09] ” เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มาจากชัวเถา มณฑลกวางตุ้ง ประเทศจีน จึงทำให้การใช้ภาษาจีนได้รับอิทธิพลจากภาษาถิ่นชัวเถาเป็นจำนวนมาก ประเด็นนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ต่อไปในอนาคต

(3) ความจำเป็นในการสอนออกเสียงและไวยากรณ์ ตำราบางชุดเช่น “Zhongwen” คัดเลือกคำศัพท์ เกี่ยวกับสัทอักษรและความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาจีน เพื่อใช้ในการสอนออกเสียงและไวยากรณ์ภาษาจีน เช่น “上声[Zhong2 ： 10] 、去声[Zhong2 ： 10]、阳平[Zhong2 ： 10] 、音调[Zhong2 ： 10]、语调[Zhong1 ： 11]、名词[Zhong1 ： 11]、动词[Zhong1 ： 03]、数词[Zhong1 ： 11]、合成词[Zhong1 ： 11]、重叠词[Zhong1 ：11]、否定词[Zhong2 ：10]、句头[Zhong1 ：03]、句尾[Zhong1 ： 03]、主语[Zhong1 ：11]、宾语[Zhong1 ：11]、夸张[Zhong2 ：03]、婉转[Zhong2 ： 03] ” เป็นต้น

(4) ผู้แต่งตำราแต่ละชุดมีวิธีการในการจัดการคำศัพท์ที่เล็กว่าระดับคำ และใหญ่กว่าระดับคำแตกต่างกัน

4.1 หน่วยที่เล็กกว่าคำ (หน่วยคำ) คำศัพท์ที่แสดงอยู่ในรายการคำศัพท์ของตำรา “Duanqi”ส่วนใหญ่ได้แยกโครงสร้างของคำศัพท์ออกเป็นหน่วยคำที่ประกอบขึ้นเป็นคำศัพท์นั้น 2 หน่วยคำ ดังนั้นจึงเกิดปรากฏการณ์ที่ในรายการคำศัพท์มีหน่วยคำอยู่มากมาย เช่น “觉（觉得）[Duan1 ：04]、旅（旅游）[Duan1 ：08]、朋（朋友）[Duan1 ： 06]、喜（喜欢）[Duan1 ：12]、怎（怎么）[Duan1 ：09]、昨（昨天）[Duan1 ： 07] ” เป็นต้น

4.2 หน่วยที่ใหญ่กว่าคำ เช่น วลี โครงสร้าง สำนวน และประโยค เป็นต้น

- วลีโครงสร้างกริยากรรม เช่น 画画儿[Han1 ： 07]、想家[Chu2 ： 12]、打电话[Ji2 ：10]、发脾气[Ji2 ：05]、过马路[Tai2 ：13]、过日子[Han2 ：19]、喝咖啡[Zhong2 ：10]、接电话[Chu2 ：11]、开房子 [Ji2 ：11]、开玩笑[Tai2 ： 07]、买东西[Tai1 ： 09]、上大学[Tai2 ： 14]、生孩子[Zhong2 ： 10]、用午餐[Chu2 ： 08]、出卖劳动[Zhong2 ： 08] เป็นต้น

- วลีโครงสร้าง ส่วนขยาย-คำหลัก ได้แก่ ส่วนขยาย-คำนาม เช่น “盛产季节[Zhong2 ： 07]、开放大学[Zhong2 ： 09]、英明大帝[Zhong2 ： 09]、留学生宿舍[Chu2 ：11]等” ส่วนขยาย-คำกริยา เช่น “不到[Ji2 ：04]、很多[Zhong1 ：06]、很好[Zhong1 ：06]、别客气[Ji1 ：03]、不舒服[Han2 ：18]、刚出版[Zhong2 ： 08]、一定要[Han2 ：11]、这么多[Chu2 ：08]、这么巧[Chu2 ：09]、最出名[Zhong2 ： 07]、不敢肯定[Chu2 ： 09]、相继去世[Zhong2 ： 08]” เป็นต้น

- วลีโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม เช่น “ 回去[Ji1 ：10]、进去[Ji2 ：03]、坐下[Ji1 ： 10]、住下[Han2 ： 15]、定下来[Ji2 ： 10]、放下来[Han2 ： 17]、拿出来[Chu2 ： 09]、想起来[Tai2 ： 12]、摘下来[Ji2 ： 10]、坐下去[Han2 ： 11]、见到[Chu1 ： 05]、关上[Han2 ： 16]、学过[Zhong2 ： 05]、张开[Ji2 ： 11]、找到[Chu2 ：08]、找给[Han2 ：17]、找着[Ji2 ：05]、看不完[Zhong2 ： 06]、麻烦一下[Chu2 ： 10]”เป็นต้น

- ลักษณนามวลีและวลีบ่งปริมาณ เช่น “一夜[Han2 ：19]、下一站[Chu2 ： 10]、下个星期[Chu2 ：08]、一道菜[Zhong1 ：08]、一客点心[Zhong1 ：08]、那个人[Tai1 ： 06]、这个月[Ji1 ： 12]、几点[Chu1 ： 07]、几号车[Zhong2 ： 01]、几口人[Zhong1 ： 06]、第几层[Zhong1 ： 07] ” เป็นต้น

- วลีคำเสริม เช่น “我的[Ji2 ： 02]、你的[Ji2 ： 02]、他们的[Ji2 ： 02]、什么的[Ji3 ：02]、送信的[Ji2 ：09]、多出来的[Han2 ：16]、好的[Zhong1 ： 08]、是的[Zhong1 ：10]、真的[Tai2 ：09]、差得远[Tai1 ：17]、靠得住[Zhong1 ：

07]、好好儿地[Ji2 ：02]、慢慢儿地[Ji2 ：02]、 糟了[Ji2 ：09]、好极了[Zhong1 ： 08]、长大了[Ji2 ： 06]、背着[Zhong2 ： 01]、等着[Ji2 ： 02]、顺着［Tai2 ： 13]、站着[Ji2 ： 02] ” เป็นต้น

- วลีอื่นๆ เช่น วลีบ่งทิศทาง “铁柜里[Zhong2 ：06]” บุพบทวลี “在我看来[Ji2 ： 03]” วลีโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง“那是[Zhong1 ： 10]、这是[Zhong1 ： 09]、天不早了[Han2 ：18]” รูปแบบการซ้ำ“人人[Han1 ：04]、家家[Zhong1 ： 06]、试一试[Chu1 ：06]、想一想[Ji1 ：05]、考虑考虑[Chu1 ：06]、马马虎虎[Tai1 ： 20]” เป็นต้น

- โครงสร้างบังคับ เช่น “不但……连……都[Ji2 ： 12]、从……到[Chu2 ：08]、从来没有……过[Han2 ：20]、对……来说[Tai2 ：08]、跟……借[Ji2 ：04]、或是……或是[Ji2 ：12]、虽然……但是[Zhong1 ：11]、太……了[Tai1 ：14]、挺……的[Tai2 ：14]、向……请教[Chu2 ：08]、像……似的[Ji2 ： 06]、也……也[Ji1 ： 04]、以……为生[Zhong2 ： 08]、因为……所以[Zhong1 ： 11]” เป็นต้น

- สำนวนสุภาษิตหรือประโยคที่มีรูปแบบตายตัว เช่น “繁子衍孙[Zhong2 ： 08]、岂有此理[Zhong2 ： 10]、一路平安[Han2 ： 10]、应有尽有[Zhong1 ： 08]、有教无类[Zhong2 ： 09]、至圣先师[Zhong2 ： 09]、一天到晚[Han2 ： 12]、一模一样[Ji2 ：02]、干吗[Chu2 ：08]、好吗？[Han1 ：03]、好不好？[Han1 ：03]、可不是吗[Ji2 ：02]、怎么回事[Ji2 ：02]、不用谢[Tai1 ：08]、不怎么样[Tai2 ： 14]、我就是[Chu2 ： 11]、听老师讲课[Zhong2 ： 08]、什么东西都有[Zhong1 ： 09]” เป็นต้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงจัดการระดับของคำศัพท์ การแบ่งประเภทตามหน้าที่ทางไวยากรณ์และศึกษาปัจจัยต่างๆ ในการคัดเลือกคำศัพท์เลือกเดี่ยวของตำราทั้ง 6 ชุด พบว่าคำศัพท์เลือกเดี่ยวไม่เพียงปรากฏเป็นจำนวนมากในจำนวนคำที่ปรากฏ 1-6 ครั้งทั้งหมดคิดเป็น 65.06% ในด้านการจัดระดับและการแบ่งชนิดคำศัพท์เลือกเดี่ยว ยกเว้น “Taiguo” จะ

ปรากฏ “คำนอกตาราง” และ “อื่นๆ” เป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์เลือกเดี่ยวสามารถสะท้อนถึงระดับความยากของตำราได้ในระดับหนึ่ง หากใช้ปริมาณคำศัพท์เลือกเดี่ยวจากตำราแต่ละชุดมาประเมินระดับความยากง่ายของตำราแล้ว ตำราสอนภาษาจีนระดับพื้นฐานที่จัดทำโดยมหาวิทยาลัยไทยทั้งหกชุดสามารถเรียงลำดับจากยากไปหาง่ายได้ดังนี้ “Zhongwen” “Jichu” “Duanqi” “Taiguo” “Chuji” และที่ง่ายที่สุดคือ “Hanyu” นอกจากนี้เนื่องจากตำราทั้งหกชุดต้องมีความสอดคล้องกับการเรียนการสอนวัฒนธรรมจีน ต้องสะท้อนการสื่อสารในสถานการณ์จริงในประเทศไทย มีความจำเป็นในการเรียนการสอนออกเสียงและไวยากรณ์ และผู้แต่งตำราแต่ละชุดมีวิธีการจัดการกับหน่วยที่เล็กกว่าคำและใหญ่กว่าคำแตกต่างกัน จึงทำให้ในคลังคำศัพท์มีคำศัพท์เลือกเดี่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งปริมาณคำศัพท์เลือกเดี่ยวจะส่งผลกระทบต่อปริมาณคำศัพท์ที่จำเป็นในการสื่อสารขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนตำราจึงควรพิจารณาถึงระบบการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา และควบคุมปริมาณคำศัพท์เลือกเดี่ยวให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม

บทสรุป

งานวิจัยนี้ได้คัดคำศัพท์ที่ปรากฏซ้ำ คำวิสามานยนาม คำพ้องรูปออกจากคลังคำศัพท์รวมของตำราเรียนภาษาจีนเบื้องต้นของมหาวิทยาลัยไทยจำนวน 6 ชุด ได้มาเป็น “คลังคำศัพท์หลังคัดออก” จากคลังคำศัพท์ดังกล่าวได้ทำการวิเคราะห์จำนวนและระดับของคำศัพท์ที่ปรากฏ 1-6 ครั้ง (ปรากฏในตำรา 1-6 ชุด) จากนั้นวิเคราะห์ลักษณะภายในของคำศัพท์เลือกร่วม (คำศัพท์ที่ปรากฏ 5-6 ครั้ง) คำศัพท์เลือกเดี่ยว (คำศัพท์ที่ปรากฏ 1 ครั้ง) พบว่าคำศัพท์เลือกร่วมในตำราทั้ง 6 ชุด มีระดับคำศัพท์ ความถี่ในการใช้คำศัพท์ จำนวนพยางค์ของคำศัพท์ การจัดประเภทโดยพิจารณาความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์ ที่ล้วนจัดอยู่ในกลุ่มคำภาษาจีนกลางที่ใช้บ่อยในการสื่อสาร ในด้านชนิดของคำ คำศัพท์เลือกร่วมแสดงให้เห็นว่า ในระยะเริ่มเรียนนอกจากจะให้ความสำคัญกับคำศัพท์ 3 ชนิดที่ใช้บ่อยมาก คือ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ แล้วยังควรให้ความสำคัญกับการสอนคำสรรพนามและคำบอกจำนวนอีกด้วย

แม้ว่าตำราทั้ง 6 ชุดจะไม่มีความแตกต่างในด้านสถานที่ที่ใช้ แต่คำศัพท์เลือกร่วมก็ยังคงมีจำนวนค่อนข้างน้อยคือ มีเพียง 176 คำเท่านั้น คิดเป็น 22.80% ของค่าเฉลี่ยจำนวนคำศัพท์ของตำราแต่ละชุด (ไม่ได้หมายความว่ามีการเลือกคำศัพท์ระดับ ก และคำศัพท์พื้นฐานจำนวนน้อย) นั่นหมายถึงเนื้อหาสาระของตำราทั้ง 6 ชุดต่างมีจุดเน้นของตัวเอง การเลือกคำศัพท์จึงไม่เป็นไปในทางเดียวกัน โดยมาจากอัตวิสัยเสียเป็นส่วนมาก ดังนั้นจึงทำให้ปรากฏคำศัพท์เลือกเดี่ยวในปริมาณมาก และภายในคำศัพท์เลือกเดี่ยวก็ยังมี “คำศัพท์นอกตาราง” มากอีกด้วย เมื่อต้องคำนึงถึงความจำเป็นของเนื้อหาในการเรียนการสอนและความสอดคล้องกับลักษณะพิเศษของผู้เรียนชาวไทย รวมถึงความสอดคล้องกับพื้นหลังทางวัฒนธรรม ผู้เขียนตำราจึงสามารถคัดเลือก “คำนอกตาราง” จำนวนหนึ่งมาใช้ได้ แต่ต้องผ่าน “การคัดเลือกอย่างเหมาะสม” ซึ่งนิยามของ “การคัดเลือกอย่างเหมาะสม” นั้น ศาสตราจารย์ Lü Bisong กล่าวไว้ว่า

“หากต้องการเขียนบทเรียนที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ขึ้นมาสักบท บางครั้งก็ช่วยไม่ได้ที่จะมีคำใช้ไม่บ่อยจำนวนหนึ่งปรากฏอยู่บ้าง ...การแก้ปัญหาข้างต้นก็คือ ในขณะที่คำนึงถึงข้อดีข้อเสียต่างๆ จะต้องผสมผสานการ ‘คัดเลือกอย่างเหมาะสม’ หรืออาจกล่าวว่า ในเวลาที่ไม่สามารถควบคุมตัวแปรทั้งหมดได้ก็ต้องพิจารณาถึงข้อดีในส่วนนั้นๆ แล้วเลือกปฏิบัติ ในการ

เขียนตำรานั้น ก่อนอื่นต้องเลือกหัวข้อที่ใช้การบ่อย และในหัวข้อที่เป็นบทสนทนาที่ใช้บ่อย ก็เลือกประโยคที่ใช้บ่อย และในประโยคที่ใช้บ่อยนี่เองก็จะประกอบไปด้วยคำที่ใช้บ่อย”

ผู้เขียนตำราควรจะพิจารณาทั้งระบบการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา และเลือกใช้คำศัพท์เลือกเดี่ยวในจำนวนที่จำกัด เพื่อป้องกันไม่ได้เกิดผลกระทบกับปริมาณคำศัพท์ที่ใช้บ่อยในตำรา